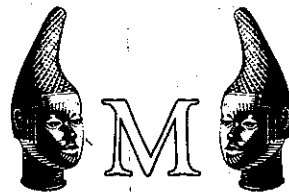

Nze na Ozo

ECHI DI IME

Walter Chukwuma Eneore

Macmillan Nigeria

© Walter Chukwuma Encore 1979

All rights reserved. No part of this
publication may be reproduced or transmitted, in any
form or by any means, without permission.

First published 1979

Published by
MACMILLAN NIGERIA PUBLISHERS LTD
Ilupeju Industrial Estate,
P.O. Box 264, Yaba, Lagos
P.O. Box 1463, Ibadan
P.O. Box 390, Onitsha.

Companies and representatives throughout the world

ISBN 978 132 519 4

Filmset by Keypools Ltd, Golborne, Lancs.

cast of Cheri
 Ndi so n'Egwuregwu a.

Odenigbo:	Nna Onyema na Egondụ
Ugboaku:	Oriaku ya
Nwandanda:	→ Ada nne Odenigbo <i>oldest sis</i>
<i>man</i> Iwunze:	Nwanne Odenigbo <i>bro</i>
<i>man</i> Osuji:	Nwanne Odenigbo
Ugodie:	Nwanne Ugboaku <i>sis</i>
Egondụ:	} Umụ Odenigbo
Onyema:	
Oji:	
Nevo:	Onye Okuko <i>gossip</i>
Chief Nwosu:	Eze, Egondụ gbagara <i>be</i> ya
Ekemma:	Oriaku ya
Chinyere:	Ada Chief Nwosu
Ugonne:	Ada nne Chief Nwosu <i>sis</i>
Court Clerk William:	Onye okowa okwu <i>interpreter</i>
Okoro:	Ote nkwu <i>wine + yr</i>
Obilo:	Onye ahia ire mmadu
Chief Mberedeogu:	Eze Umụokpara
Uzoma:	Oriaku ya
Igboji:	} Ndi oje ozi Chief Mberedeogu
Okereke:	
Ibe:	
Nweze:	} Umunne na-azọ ozo nna ha <i>fighting for father's title</i>
Akunebu:	
Chienye:	Nwanyị mmanya <i>wine</i>
Ude:	} Ndi enyi Oji
Odumodu:	
Agu:	
Ekenta:	} Enyi nwanyi Oji <i>female friend</i>
Nnenna:	
Unoma:	Enyi Nnenna
Igwe:	} Ndi Ichie <i>Elders</i>
Ubadogu:	

Foreword

Nkōwaputa

Ndi Igbo turu ilu okwu wee si, n'ehi e nweghi odudu, na o bu chi ya na-achuru ya ijiji.

1. A na-ekwukwa si onye akola ubochi onu ma chi e jighi maka n'ejighi ututu wee na-ama njo ahia.
2. Onwu egbughi ji e jiri chu aja, e mecha o ga-epu ome.
3. A chukata nwa ogbenye oso a chugaruo ya be chi ya.

ECHI DI IME bu akuko banyere otu nwoke a na-akpo Odenigbo. Odenigbo nwere nwunye abuo. Nke mbu bu Nkwii a nwola wee hapu umu abuo bu Egondu na Onyema. Nke abuo bu Ugboku mutara nani otu nwa nwoke a na-akpo Oji.

4. Etu ihe si a di, a si onye na-anoghi a gupu ji ya n'oku.
5. Ugboku wee bido megbube Onyema na Egondu nke ojoo, mebe ha ihe n'udi ha ga-eji anya ha wee hu nti ha, wee chibe ha imi na onu n'ala. N'ikpeazu, umuaka abuo ndi a mechara ghoo umu chi na-emere ihe wee buru ndi e ji ama atu n'obodo maka n'onweghi onye ma etu mmiri si abanye opi ugbogiri. Ka ya bu onwu na-egbuzighi ka a ruru aka, maka ekwuru si, n'onye chi ya na-egbubeghi anaghi a nwunyu anya, onu ahụ kwuru njo wee bido ikwu mma. ^{point} _{die - out}

Ugbage = like cantelope
cook -
eat w/ yam

Act One
Emume Mbu
Scene One
NKEJI MBU

(N'uno Chief Odenigbo)

Odenigbo:

(Odenigbo no n'elu ^{bed} akwa ya wee na-akpo anwuru ututu)

Ugboaku:

(A gaa wee nyoo anya n'onu uzo ebe di ya no)

Odenigbo:

Odenigbo, hia! Kedu nke i no rue ugbu a, ndi nkwu ututu na-aloghachi azu ma Odenigbo ebilitebeghi n'ura. O-O-Oya! O bu gini bu nke a? Ugboaku, kedu isi ihe a ichoro ime n'ututu a? Kedu nke bu iji isi ututu otu a wee tikube Odenigbo ka a ga-asi n'onwere ihe mere. A zogburu m okuko gi?

Ugboaku:

Nna anyi biko e wela iwe. E chere m na-ibilitego.

Odenigbo:

Hai! Makwara onwe gi-o!

Ugboaku:

Nna anyi biko o nwere ihe m choro i gwa gi.

Odenigbo:

Kedu ihe o bu?

Ugboaku:

Ihe m choro i gwa gi bu ihe banyere umu nwunye di m abuo ndi a - Onyema na Egondu.

Odenigbo:

Gini ka ha mere? Kwube oso oso maka na o nwere ebe mu na Igwebuike gaga.

Ugboaku:

I hukwara Onyema na Egondu? Ha abuo buru anyi ^{bone} ogwu di n'azu. A hubeghi m umuaka di otu a eri m putara uwa. I ma n'eri nne ha bu Nkwiji nwuru, na umuaka a bidoro kpaba agwa ka anu ohia. A na m ekwudi gini? Anu ohia ka ha mma ugu ugoro.

Odenigbo:

Nti m ghere oghe. Ihe m chokwaranu bu ka i gwa m hoo haa ihe ha mere ma o bu ihe ha na-eme anu ohia jiri kara ha mma. O dikwa mma, mmadu si n'ihe na-enu inu, ya kwu e ihe o na-enu ka ya.

Ugboaku:

bad people

I na-acho i gwa m na-imabeghi n'umuaka agbara ajo azu? Ya bu na-imabeghi n'oge e ruola mgbe i ga-eji mata na o bu nani Oji nwa m bu nwa i nwere; n'umuaka ndi a nwunye di m muru bu nani ewu? Alo m choro i turu gi bu ka a chobara Egondu di ozigbo, na ka eree Onyema, were ego a garetata n'isi ya, wee hu na-azuputara Oji nwa gi nke oma. A hugo m n'Onyema na Egondu na-akpa agwa nne ha nwuru anwu.

Odenigbo:

Achoghi m ka i na-echetara m Nkuwii bu isi nwunye m. Anugo m ihe i kwuru. E guzo tuo akpiri, isi akuwaa. A ga m ezi ozi ka Obilo bia, ka akponye ya Onyema ka o ree, ebe anyi ga-ebido ozigbo chobara Egondu di, o buru ikwakanyere ya Egondu. Isi nwa joo njo uka, ejiri odu nwa mee isi nwa. O di mma. Anyi ga-etinye anya na mmiri wee sobe ihe a, maka na o ka mma ijiri ehie wee choba ewu ojii, maka na chi ji e, ha nile aghoo ochichiri.

Ugboaku:

Ka m gaa n'azu uno kpatara ewu nri.

(N'azu uno Odenigbo)

(Egondu ga-ano na-azu uno be ha wee na-eti aku, na-ata, na-akwa uwa ya. Onyema wee biakwute ya.)

Onyema:

Egondu, a gwago m gi ka irapu udi

Egondụ:

akwa a i na-aga ebebe oge nile. O nweghi ihe ibe akwa ga-egbo. Akwa apughi izoputa anyi n'ime oku mmuo anyi no n'ime ya, eri nne anyi nwuru. Kedukwanu ihe anyi ga-eme? I hugo n'eri abali ato taa, n'ihe oku gburu a babeghi m onu. Ewo, ihe onwu na-eme! Ihe onwu na-eme! O buru na nne anyi no ndu taa. ... (Anya mmiri e bido putaba ya n'anya)

Onyema:

Anyi ga-achoba ihe anyi ga-eme. Otu ihe kara m obi bu n'ehi e nweghi odudu, o bu chi ya na-achuru ya ijiji.

Egondụ:

O bukwa nu ginwa bu nwoke ka ebere na-emere m. Ebe m bu nwanyi o sie ike nke na a hukwaghi onye akooro, m nwere ike gbapu, ga-gbakwuru otu nwoke. Ka anyi gbazia mbọ mara ihe a ga-eme maka ginwa maka na nani osisi ka a gwara na a ga-egbutu ya, o kwuru ebe okwu, ma na oburu mmadu ... I hugo n'ihe Ugboaku, nwunye nna anyi, na-achọ ime, bu igbu anyi etu o siri wee gbu nne anyi.

Onyema:

N'uche m, a ga m asi ka igbaga ikwunne anyi, ka munwa gaa na nke enyi m, Amadi, ka mu na ya na-egbuko ugbo. *live together*

Ugboaku:

(Ka Onyema na Egondụ no na-etinye onu n'ihe ha ga-eme, Ugboaku abakwute ha na ntumade) *so suddenly*

Oho! Oho! Ndi ori a! Ebe a ka unu no wee na-agba izu ori unu ga-ezu. Umụ ewu! (O buru osisi ka o kwọ ha) Rapunu! O ga-adi unu etu o diri nne unu. (Ha nile wee gbapu)

Scene 2

NKEJI ABUO

(*N'uno Chief Nwosu*)

(*Chinyere no na-edozi uno mgbe Ugonne ji wee bia*)

Ugonne: Mmadu onokwa ebe a? O nwekwara onye no na nke nwanne m Chief Nwosu?

Chinyere: Mmadu no ya o. (*Chinyere apata nyoo anya n'onu uzo*) Ewo! Nne, nnoo.

Ugonne: Chinyere kedu? Kedu nke m no na-aku aka eri oge, o nweghi onye zara m?

Chinyere: Nne, o bu ugbu a ka m si azu uno bata, na-efichasi uno.

Ugonne: Kedu maka nwanne m Chief?

Chinyere: Ono ya.

(*Ka ha abuo no na-ekwu ihe ndi a, Chief Nwosu abata.*)

Chief Nwosu: Oho! Ada nne m nnoo. O dikwa mma? Kedu nke igbara uzo wee bia?

Ugonne: O di mma. A huru m ndi ahia gi, Igboji na Okereke. Ha kwuru na ha ga-abia gwa gi na ha a kwadochaala i ga ahia Igwenga, n'udi nke na o nwekwaghi ihe jizi nkita onwu, ha inupu gaba. Ha azutachaala ogede, aku, ji na mmanu wee kwanye n'ugbo na-echere ka ebili mmiri danata. Biko, gbaa mbo hu n'ozu gi ruru ha aka.

Chief Nwosu: O di mma. A nugo m ihe i kwuru. Ozi ga-eru ha aka oso oso maka na-ejighi ihe eji agba na nti agba n'anya.

Ugonne: O di mma ka m naba.

(*Chief Nwosu e dupu nwanne ya nwanyi n'ezi.*)

(N'uno Odenigbo)

(Odenigbo no n'uno ya na-eche echiche banyere omume Oji.)

- Okoro:** Mmadu o nokwa ebe a?
- Odenigbo:** O bu onye? Bataba o.
- Okoro:** (O bata uno, were oche. Odenigbo akpoo Ugboaku ka o weta oji)
- Ugboaku:** (Were oji bata, bunye ya Odenigbo, kelee Okoro nnoa, wee si ka ya biakwa. O wee pua)
- Odenigbo:** (O goo oji etu e si ago ya n'ala Igbo. Ha abuo a taa ya)
- Okoro:** Nna anyi Odenigbo, i ma n'okwu akara aka, na-eji isi ekwe ya. O bu ego mmanya ahụ ka m bjaara.
- Odenigbo:** Nnoo a nsogbu adighi ya.
(Odenigbo ebilie, kota akpa ya di n'aja, wee choba ego acho n'ime ya. N'ikpeazu o gaghi ahụ ego ahụ n'ime ya.)
- Okoro:** Ewo! Em, Okoro biko bja naba, echi ka i bja were ego gi. O nwere ego m tinyere n'akpa a, ma na a hukwaghi m ya. Biko, nabagodu, e wela iwe.
- Okoro:** A ga m ana. O nwere ike i bu na i dohiere ya. E nyela onwe gi nsogbu. Echi bu Eke a ga m abia ma m nyichaa nkwa ututu.
(Okoro eburu ete nkwa ya naba)
- Odenigbo:** (Iwe ejuputa Odenigbo obi. O kpoba Oji nwa ya.)
- Oji, Oji! Ohoo! Kedụ ebe nwatakiri a gabara?
- Ugboaku:** (A bata) Nna anyi, o bu Oji ka i na-akpo?
- Odenigbo:** Lekwanu anya-o! Nwanyi a, o bu gi bu Oji? Kedụ mgbe i gbanwere aha wee zaba Oji?

excuse me

discuss

I got some money in

misplaced →

missing tapping

when did you change your name to

Ugboaku:

(Ebido neghariba anya, ozigbo ahu Oji a bata)

Odenigbo:

Oji, kedụ ebe i nọ mgbe m nọ na-etiwa akpiri na-akpo gi? Ebee ka i gara? ^{shouting}

(Odenigbo eburu osisi ka okua Oji, ebe Ugboaku ga na-agba mbo i gbochi ya.) ^{shouting}

Oji, lee akpa m, o nwere ego i were ebe a?

Oji:

Ego! Ego, o nweghi ubochi m meturu akpa a aka, lezi okwu m nile. ^{honestly}

Ugboaku:

Nna anyi, a gwago m gi na Oji nwa m a anaghi eme aka ntutu. Chetakwa na o tego m bidoro wee na-agwa gi na ^{give back}

o nwere okerekwukwu anyi na ya bi n'uno a. Okerekwukwu a bu Onyema na nwanne ya bu Egondụ. Ikwube okwu obula gbasara icho ihe, onye a ga-ajuba ya bu Onyema. ^{the one to ask}

Odenigbo:

A nugo m ihe i na-ekwu. O kwere m ghotu na o tego m bidoro na-achoba ihe achọ n'akpa mu a. Kama na e nweghi m ike i ji onu m ji eri ji eri ede wee si na Okeke ma o bu Okaso na-eme ya. Ubochi nile bu ubochi onye ori ma otu ubochi bu nke onye nwe uno. Ndi kwuru okwu si n'ugwu muta mgbaji ukwu, ndi na-ari ya amuta a gaturu, akwusi. Kporo m Onyema na Egondụ.

I can't use my mouth to say

break words
walk, read

(Ugbu a Onyema na Egondu ga-abata, Odenigbo ajuba ha ma o nwenugo mgbe ha weere ego n'akpa ya.)

Egondu:

(Ebido bewe akwa ariri, na-egosi na o nwebeghi mgbe o gbatara ya n'obi iga metu akpa ahu aka.)

Onyema:

(Efisie isi o ji akwa uwa ya) ^{over state of affairs}
Nna anyi, a si na nwata e gburu na-

shaking
head

at the boundary

agbata oke ala, na o bu nna ya gburu ya.

(Onyema na Egondụ a noro na-akwa uwa ha.) *meaning*

Odenigbo:

O di mma. Ihe a maghi ka aga-eme, bu onwu nani.

Ugboaku:

(Ugboaku na Oji ga-ano n'uno ha.)

Oji:

Oji o nwere otu ihe m chorọ i ju gi.

Ugboaku:

Nne jua m.

Koro m. O nwenugo ubochi i huru Onyema ebe o na-emetu akpa nna unu aka? O woro m anya na oga-enweriri, maka na o nweghi mgbe o ga-abu gi ga na-aga e were ihe n'ebe ahụ.

Oji:

A na m ahuba Onyema mgbe ufodu o na-emetuba akpa nna anyi aka. Mgbe ufodu m hu ya ebe o kpu ihe n'onu. Mgbe ufodu o na-enyekwa m ihe ndi a di ka aku inu.

(Ka ha abuo na-ekwu okwu ndi a, Odenigbo abata.)

Ugboaku:

Ehee nna m ukwu. A gwala m gi eri oge ka amara ihe e mere umuaka a bu Onyema na Egondụ.

Odenigbo:

solve, go about

A nugo m. Nwayoo nwayoo ka anyi ga-eji so ya bu okwu. A naghị eji oso aracha aka, maka a naghị afanye ya n'elu uko. Ka m jee hu Chief Mberedeogu, maka na o si na o nwere okwu di mkpa mu na ya ga-etinye onu na ya.

(Odenigbo na Ugboaku apuba, Onyema na Egondụ abata, wee na-ekwu n'ihe ha ga-emezi ugbo a bu ibido jiri nwayoo na atutuba ngwo ngwo ha.)

NKEJI ATO

(N'uno Mberedeogu)

(Chief Mberedeogu na Uzoma ga-ano n'ulo ha)

Uzoma: Nna anyi birikwa-o!

Chief Mberedeogu: Oriaku m!

Uzoma: Nna anyi, biko o nwerenọọ otu ihe na-egbu m mgbu eri oge n'obi. M sachaa onu i gwa gi ya, a hapukwa m.

Chief Mberedeogu: Gini bu ihe ahụ?

Uzoma: I hugo nwa gi nwoke a, bu Dike? E bidogo m nyobe ya enyo.

Chief Mberedeogu: Nyobe onye enyo?

Uzoma: A na m akoro gi gini? A nugo m na ya na Oji nwa Odenigbo e bidogo ime enyi. Ubochi afo gara aga, ka Enyidie, nwunye Uzoka kporo m wee na-agwa m nke a. Otutu ndi ozọ bukwara uzọ wee kwue ya, m wee mee nti ka o nweghi ihe m nuru.

Chief Mberedeogu: (*Iwe ejide ya*) Onye na Oji? Oji nwa Odenigbo aha ya na-esi n'obodo a ka ogiri rere ure! Rapu, a ga m egosi Dike na o bughị be m ka o ga-ano wee kpa udi agwa a.

Uzoma: O di egwu!

Chief Mberedeogu: I ma n'ihe ihe a jiri wute m nke ojoo bu n'Odenigbo na-achọ i gosi m na ya nwere ego, wee na-agba m mgbu okpuru n'uzo di iche iche. Odenigbo bu onye putara wee kwue hoo haa na ya akwadoghi ochichi m, na ya amaghi ihe e jiri rapu ya nwa nwere ego n'obodo a bu Umuokpara o wee buru munwa bu Mberedeogu ka enyere okwa ochichi. Kama na o maghi na

nwata ọ na-agbara afa, na nna ya bu dibia.

Uzoma:

push down

Ọ bukwa nani n'izu gara aga, ka m jiri nu na Odenigbo na-achọ ụzọ iji kwatue gi, ka ọ chiba. Anyị ga-adọ Dike aka na ntị, ka ụkwụ ya ghara i tuka ọzọ be Odenigbo, n'ihi na Odenigbo nwere ike i si n'aka ya, wee nweta gi, maka na a si na-esi n'aka umu okuko, wee na-enweta nne ha.

Chief Mberedeogu:

Ka anyị na-elegodu anya. Etu obula o siri di, tupu otu onwa, a ga m egosi Odenigbo na ọ bu m bu eze obodo a.

Emume Abuo

NKEJI MBU

(*N'uno Odenigbo*)

(*Odenigbo ga-ano, Ugboaku ewee batakwute ya.*)

Ugboaku:

Nna anyi, biko o bukwanu ihe gbasara otu okwu ahu ka m jiri bia.

I ma na-asị n'obu nani ire ka akpu n'onu, oge nile, o ghara i pu njo.

Odenigbo:

Okwu gini? I ga-ekwezikwa ka chi foo, ibido kwue, kwue, kwue gi?

Ugboaku:

Nna anyi, o bu etu o jiri, di mkpa maka na nti a anaghi ezuru ike ma aku agwughi n'onu. O bu maka Onyema na Egondu. Otu ihe m choputara n'ebe i no bu na i naghị emeghari ahu oso oso. I ga-anoro mmiri erue gi n'onu na-emeghi ughara. I maghi na-igbachi nkiti otu a, Onyema na Egondu e yie mu na gi egwu n'ulo a.

Odenigbo:

E! o bu m bu Odenigbo ka i dobere onu otu a wee na-agwa okwu? Ugboaku, a na m agwakwa gi, ka okwu Onyema na Egondu gharakwa i butere mu na gi nsogbu ana-tughi anya n'ulo a. A hugo m Obilo, onye isi ndi a na-ere mmadu. O kwere nkwa na ha ga-abia duru Onyema ree. A bia n'ebe Egondu no, a huru m Nwiwu bu onye a ga-akpogara Egondu, ka di okpara ya nuba ya.

Ugboaku:

(*Ugboaku e gosi obi anuri o nwere site na amuma ndi a.*)

O dinoo mma otu a. Biko i chetakwara gwa ha banyere Onyema na aka ntutu ya?

o do anya

Odenigbo: (*Iwe e jide ya*) Lekwanu anya! Ihugo ebe a na-agwo nsi odo anya, wee natunye ya ose? I mataghi na-ikwu nke a, ga-abu ite a na-akpu awaa? ^{work magic} *let eat out of bag*

Igboji na Okereke: (*Ha akua aka*) Biko mmadu onokwa ebe a? Ndi be Odenigbo onokwa ya?

Ugboaku: O bu ndi one?

Igboji na Okereke: O bu ndi oje ozi Chief Mberedeogu.

Ugboaku: Batabanu o. (*Ugboaku gaa mepe uzo*) Mnoo nu.

Igboji: Nna anyi Odenigbo, o bu Chief Mberedeogu ziri anyi ka anyi ...

Odenigbo: *disaster* Unu a hugokwanu uke? Ndi one ka unu bu, nke na unu a gaghị ekele Odenigbo, unu e bido koba akuko ...

Okereke: Nna anyi, e wela iwe. Ndewo!

Odenigbo: Ndewo nke gi! Unu si na gini mere?

Igboji: Nna anyi Odenigbo, o bu Chief Mberedeogu ziri anyi ka anyi zie gi.

Odenigbo: O si na m zogburu ewu ka o bu okuko ya? ^{ma}

Okereke: Nna anyi Odenigbo, Chief Mberedeogu si ka i liu na-ewepuru aka enwe n'ofe tupu o gho o aka mmadu. O si ka anyi gwa gi, ka i kwusi Oji nwa gi na Dike nwa ya, i di na-akpakwa. Na e meghi otu a, na nsogbu ga-adaputara unu abuo.

Odenigbo: Oho! Nnoo nu.

(*Iwe ka di Odenigbo n'ime obi, mana o gaghị eme ka o puta ihe*)

Biko, Chief Mberedeogu o si na Oji nwa m zogburu okuko ya, ka o bu gini?

Igboji: Anyi amaghi. O bu nani otu a ka Chief Mberedeogu siri wee zie anyi ya.

Odenigbo: O di mma, nabanu. A ga m a bia hu

Chief Mberedeogu i mata ihe o na-ekwu.

(Ugbu a Igboji na Okereke ga-ekere Odenigbo, wee naba.)

want (trouble)

Lekwanu etu mmadu si a noro be ya nowaa ukwu. O buru na Chief Mberedeogu choro ugu anyi abuo, ihe ka mma bu ka o putawaga ihe, rapu i ga sibe na aka umuaka. Etu obula o siri di, o kwere m ghotu n'ihe bu iwe ya bu nkwu na ala nile m nwere mere o ji atu egwu na m ga-akwatu ya n'okwa eze. Ihe masiri, ya mebe. Onye na-emeghi ihe o bula a naghị atu egwu egbe enuigwe.

wealth

(Odenigbo a kpoo oriaku ya, gwa ya ka ya gaa hu ndi olu na-akoro ya ihe, wee puba.

Ugboaku a banyekwa n'ime ulo, ya wee na-akwadobe erimeri, Onyema na Egondudu ga-eri. Ihe ahu ga-abu nri akpu na ofe ihe na a dighi n'ime ya karia nnu na ose na mmanu.)

Ugboaku:

Ihe soro Egondudu na Onyema ha na-ago. Mgbe ha batara, ha e jiri ofe a wee rie nri a. O buru na ha nwaa anwaa ju iri ya otu a, e gosi m ha ihe oku ji nti oke wee na-eme.

NKEJI ABUO

(N'uno Chief Mberedeogu)

(Chief Mberedeogu na oriaku ya ga-ano na-ekwu okwu gbasara nsogbu ufodu na-adaputaba n'obodo ha, tumadi n'ebe ndi na-etonite etonite no, na ihеgbasara izo nkwu na ala. Nwobere oge, Ibe akpuru umu-okorobia abuo na-azo ozo nna ha wee nubata n'ike. Ha nile ekele eze.)

Chief Mberedeogu: Ehe! I kpatala ndi a na-achọ i buta nsogbu n'ala anyi?

Uzoma: Legodu omalicha umuokorobia ndi a kwesiri i di na-ebi ka ara na obi, putu wee na-atakar^{abuse} onwe ha.

Chief Mberedeogu: Kedu aha unu?

Nweze: Eze birikwa o. Aha m bu Nweze Uzodimma.

Akunebu: Eze ga-adi ndu rue mgbe ebighi ebi. Munwa bu Akunebu nwa Uzodimma.

Chief Mberedeogu: Munwa bu Chief Mberedeogu ziri ka a ga-kputa unu.

Ibe: (A kwuru na-eneghari anya.)

Uzoma: Lekwa nwatakiri a. I makwa ebe i no? Chipu aka gi azu. O di ka i chere na i no n'ulo unu ebe gi na nwanne gi no na-eme chikwu chikwu. Umuaka oge ugbu a, o di egwu.

Chief Mberedeogu: E ji m n'aka na-okwere unu ghota na munwa tiri iwu nke m jiri machibido uz^{forwards}u na aghara n'ime obodo a bu Umuokpara. Nwoke m, kedu ihe bu nsogbu gi?

Nweze: Nna anyi, o bukwanu ihe mere ede o jiri bee nwii. Nna anyi bu Aluka nwere nwunye abuo. Nne m na nne Akunebu. Akunebu toro m ato maka na nne m amutaghi nwoke n'oge, mere nna anyi Aluka jiri ga-nuta nne Akunebu. Ihe butere m jiri wee na-azo i nochi ozo nna m bu maka n'obu nne m ka eburu uzo wee nuta n'ime ezi anyi.

Chief Mberedeogu: Akunebu gini mere i ji aranye nwanne gi aka n'mkpuru anya? ^{put singer in bro. eyes}

Akunebu: Ihe Nweze kwuru bu ezi okwu. Eburu uzo wee nuta nne ya tupu ewee nuta nne nke m, mana nne m bu uzo wee nuta nwa nwoke. Munwa bu di-

ọkpara n'ezị na ụnọ nna m, nke isi ya bu na munwa bu onye ga-anochi ozo nna m.

Chief Mberedeogu: Em, anugo m ihe unu kwuru. Unu ga-anaba. Mu na ndi ichie na ndi amaala ga-eleba anya n'okwu a. Ma na ka m dokwaa unu aka na nti ozo. O buru na m a nwaa anwaa jiri nti m nu na unu bidokwara nsogbu ozo, e gosi m unu ihe a na-ere mbekwu a na-eke ogbu. Nabagodu nu. *look into* *what time is sold for* *o sbu m m m m m*

(Nweze na Akunebu ga-ekele eze wee puo.)

1-24-96

NKEJI ATO

(N'uno mmanya)

Chienye:

(Nwanyị mmanya ga-na-akpọsa mmanya o na-ere, na-edetu ya onu maka iji gosi na o bu di-ochi wutara ya. Ndi enyi Oji bu Ude, Agu, Odumodu na Ekenta ga e ruta n'uno mmanya ahu, were oche.)

Ude:

Nne kedu, mmanya tata o ga-adikwa ka nke anyi nuru unyahu?

Chienye:

Oho, i na-ajuaju? O bu nwa Mgbeke amaghi akpu isi ka o bu na aguba adighi nko. E ji m ihe m. Nke tata di sam!

Agu:

Ngwa, wetaba eweta.

(Chienye e bunye ha mmanya.)

Ekenta:

Mana, kedu maka Oji? Oji o ga-achop irapu anyi tata?

Odumodu:

O nweghi nrapu di na ya. Mu na Oji huru n'ututu tata. O si na ya ga-abia. O buru n'anyi eburu ya uzo, anyi ribe oriri n'ego di.

(Ozigbo ha nubara mmanya ndi a, Oji azochie.)

Agu: Oji! Oji!
Ude: Oke osisi.
Odumodu: Nkpokiti udele. *smash hang*
Ekenta: Gaa gaa n'ogwu. Oke nkita ji isi anya oku.
Oji: Ehe! Unu abiagori? Kwenu!
Ndi Enyi: Iyaa!
Oji: Rienu! *E 23*
Ndi Enyi: Iyaa!
Oji: Nuanu! *Drunk*
Ndi Enyi: Iyaa!
Ude: Aka ji aku!
Oji: O bu m. Egwu atula unu. Ribenu oriri maka anaghi abia uwa ugboro abuo. Nwanyi, i mara anu nchi nile i siri tata, a choro m ha ebe a, tupu iwe a bia m n'obi.
Chienye: E bi m ebi. E bi m chim chim. E jighi mma m gbu onye ojoo. Nkwu di, ngwo di, *gout head* ngwongwo, azu ndu di, ukpaka na okporoko - o nweghi ihe ana-achoro achoro n'akpa onye dibia.
(Chienye a na-ebuputara ha nta na imoroko nile. Ha na-eri, na-ata, na-anu.)
Oji: Kedu nke anyi no mmadu na-esi mmuo mmuo? Odumodu, biko nye anyi onu.
Odumodu: *(Egwu mmanya ebiri oku)*
Kama mmanya ga-adoro n'ite ... ka o doro n'afu. Kama mmanya ga-adoro n'ite, ka o doro n'afu. O doro n'afu ... O doro n'afu.
Ude: I na-edobe mmanya ora? I na-edobe *over might* mmanya ora? I nwekwara umunna?
Agu: Na mgbe mbu a no m n'ochichiri. Ma nkwu na ngwo m furu emego ka m muta ihe.

Ekenta:

Ụmụ ibe, anyị ga-edobekwanụ iru n'uzo una.

(Obido igu egwu mmanya mmanya)

Una, una, una anyị e ruo.

Una ka anyị ga-ana. Mmanya alugo olu ya.

Oji:

O di mma. Nwanyị ego gi bu ego one?

Chienye:

Ogu ego na iri.

Oji:

(O manye aka n'akpa, weputa ogu ego)

Nee ego m nwere.

Chienye:

Oji i biakwa ozo? Chetakwa ugwo ego ukpaka i zuru n'izu gara aga.

Oji:

Nne, biko jidegodu nke a. Echi ka m wetara gi nke foduru.

Chienye:

(E bilie jide Oji n'uwe ya) O bughị m ka i na-agwa. Oji kwua m ugwo mmanya i zuru.

Odumodu:

Nne biko, i nugo ihe Oji kwuru. Rapu nu ya, echi ka o wetara gi ego nke foduru.

Oji:

Ekenta, biko o nwere ego di unu n'akpa?

Ekenta:

(Odumodu na Agu a fochaa akpa ha weta nani ego ise, nye Oji)

Oji:

Ngwa were ego. Ihe foduru bu ego ise.

Chienye:

(Ejiri iwe nara Oji okpu ya nke o ga-enyeghachi Oji ma o weta ugwo o ji.)

A ga m ere okpu a ma oburu na-ahughi m gi. Akalogoli mmuo.

(Oji na ndi otu ya ejiri iwe naba.)

NKEJI ANO

(N'uno Odenigbo)

(Odenigbo ga-ano n'uno ya na-eweputa anwuru n'akpa ya. Ugboaku abata noro ala, na-ekwughị ihe obula. Omume a ga-akpasu Odenigbo iwe.)

Odenigbo: Ugboaku, kedu isi nke a? Kedu mgbe o jigoro ru otu a, nke igba m nkiti? Lekwanu anya o. Ihe a na-akpa gi n'anya, otu ubochi a ga m ewepu gi ya. A maghi m nke bu okenye i muba aka ekpe na nka.

Ugboaku: Nna anyi o bughu otu a. A nugo m n'onye mmiri choro iri a naghị ama- *drawn* kwa onwe ya.

Odenigbo: Onye ka mmiri choro iri? I si na mmiri na-achọ iri munwa bu Odenigbo? Gi ka o ga-ebu uzọ wee rie.

(Iwe ejide Odenigbo nke na-ochoro inukapu n'okwu karr a 25/2)

Ugboaku: *acid* (E wetue obi) Nna anyi o bughu otu a. Ihe m choro iju gi bu banyere ndi ahia a na-azuba ahia mmadu. I chetara n'anyi apigo okwu onu wee kwue na *acid* orire ka a ga-ere Onyema.

Odenigbo: A gwago m Obilo maka nke a. O kwetakwara nkwa na ya ga-abia n'ime izu a.

(Ka ha kpu okwu n'onu, Obilo azochie, kua aka n'uzo)

Obilo: Mmadu onokwa ebe a?

Ugboaku: O bu onye? Mmadu no ya.

Obilo: O bu Obilo o.

Odenigbo: Ehe bataba o. *(Obilo abata uno)*

Nnoo. Ndi be gi kwanu?

Obilo: Ha no ya. Kedu maka ndi nke gi?

Odenigbo: Nsogbu a dighi. Ugboaku, gaa ka i chota oji ka mu na Obilo chia izu. *use chalk* *(Ugboaku ga-apu)*

Obilo: Ehe! A hugo m ndi a na-azu ahia mmadu n'Igwenga. Ha kwuru na ndi Bekee ebidola i di na-ejide ha, na-ekwu na-izu ahia mmadu di n'iwu.

Odenigbo:

N'ihì nke a ha kwuru na ọ bụ́zì abali ka ha jì eme ihe nile gbasara nke a. O nwere mmadụ atọ ha chorọ i repu tupu o rue na nke gị. Ihe nke a putara bụ na n'izu ọzọ ka anyị ga-abia maka i duru Onyema.

Ọ dī mma. Ihe mere bụ na m ga-akpo Onyema ka ihu ka ọ ha. Ma emekwala ka a ga-asị na o nwere izu anyị nọ n'ime ya.

Obilo:

Ọ dī mma.

Odenigbo:

Onyema! Onyema!

Onyema:

Nna anyị.

Odenigbo:

Bia ka m zie gị ozi. (*Ugbu a Onyema ga-aputa, kelee Obilo*) Gaa ka i nencee ma ewu ahụ m zutara ọhuru ọ nozikwa na ogbiri. *father*

(*Onyema apuo*)

Obilo:

Ego dī na nke a. O zuru ihe a chorọ. (*Ugboaku ga-eburu oji bata. Ha tachaa ya, Obilo wee naba*)

Ibe:

Kedu ndi nọ n'ebe a?

Ugboaku:

Onye na-aku?

Ibe:

Ọ bụ Ibe, oje ozi Chief Mberedeogu.

Ugboaku:

Bataba.

Ibe:

(*Ya abata*) Nna anyị ndewo. Ọ bụ Chief Mberedeogu si ka m bia kpoọ gị. Ọ si onye ya huru ugbu a ma ya buru gi.

Odenigbo:

Ọ si na osukwala ọzọ? *hypothesis* Ubochi gara aga, ka o ziri ozi maka nwa m Oji. Taa o wee buru ka m jiri ukwu m bia. Biko, ọ si na ọ bụ gini ka ọ na-akporo m?

Ibe:

A maghi m, kama na-osi n'onwere ozi si n'aka nwa D.C.

Odenigbo:

Ọ dī mma. Gwa ya na a na m abia.

(*Ibe a naba*)

Ugboaku:

Nna anyi, biko o buru ihe ghasara Oji
nwa m e kwewala ihe o bula. Chief
Mberedeogu mara na-ochoro ogu gi
na ya, ya putawaga ihe, ya rapu i gba
ukwu ose okirikiri. (stop running)

stop running around
pepper tree.

Emume Ato

NKEJI MBU

(*N'uno Chief Mberedeogu*)

(*Chief Mberedeogu na oriaku ya ga-ano n'obi ya.*)

- Uzoma:** Nna anyi, ka m kpoo Ibe ka anyi mara ma o gakwara kpoo ndi ichie di ka i siri wee zie ya unyahu.
- Chief Mberedeogu:** O dikwa mkpa, maka na nwatakin di bu Ibe na-adi na-aju oyi mgbe ufodu. Kpogodu ya.
(*Tupu Uzoma ana-akpo Ibe, ndi ichie aku aka n'onu uzo*)
Ehe, batabanu o.
(*Igwe, Ubadogu na Odenigbo ga-abata*)
- Chief Mberedeogu:** Unu ka m kpu n'onu ugbu a. Nnonu.
- Uzoma:** (*E bubata oji*)
- Chief Mberedeogu:** (*O ga-ago oji di ka omenala siri di*)
Ndi ichie nnonu. O bu m ziri ozi ka a kpoo unu. Nwa D.C. kporo ndi Chief nile di n'obodo a n'Ugwu Nwapari wee kwue na ya a chobala ina ezumike nka. O si na-ya choro ka anyi kponye ya otu nwa okorobia ya ga-akpo naa, o ga-azu ka o buru nwa D.C. ga-anochi ya.
- Igwe:** Ebee ka a ga-azu onye ahụ?
- Chief Mberedeogu:** N'ala Bekee.
- Ubadogu:** Ohoo! O dikwa egwu! Onye nke ahụ a laalanu mmuo.
- Chief Mberedeogu:** N'udi anaa?
- Igwe:** Onye soro nwa D.C. naba ala Bekee, o ga-efe efe naghachite? Onye gagoro ya bu ala Bekee, i hurogo?
- Chief Mberedeogu:** Ihe mere bu na-agara m isi ka m kponye ya di okpara m bu Ezenta, ma

o bu nani ya bu nwa nwoke m jiri biri.
O buru na o puo, o nwee ihe mere m
imara n'anyi e nwekwaghi eze. Nke
ozo wee buru na-enwere m aku, nwee
nkwu na ala, nwee oba ji zuru ihe a
choro, nke Ezenta na-enweghi ike
iricha, ya na umu ya. Kedu uru o
bakwara i si ka o gaba chobakwa ebe
aku ga-esi wee batakwa n'ulo a?

Igwe:

Chief, ikwuru ihe mere eme. I zipu
Ezenta bu ime ka anyi gbara aka eze.
A na m eche na anyi ga-eneghariba
anya n'obodo anyi a bu Umukpara, i
chota otu nwa okorobia obula na-
abaghi uru. O burugodu onye ori,
anyi e jiri uzo a wepu ya. Anyi e wee
hu ihe ahụ di n'uko elu, n'uko ala, jiri
otu okwute wee tugbue nnunu abuo.

Ubadogu:

A kwadoro m ihe Igwe kwuru. Unu
ma ndi Bekee na ndu ha. O di ka nwa
D.C. achobala onye o ga-agbara n'oru
ma o puta o na-ekwugide nke a. Anyi
ga-achoba otu iberiibe mmadu dunye
ya.

Chief Mberedeogu:

Odenigbo isokwa anyi wee noro ebe
a? Kedu nke i gbachiri nkiti kпам
kпам? Eri anyi kwubere okwu a, o
nweghi pim o bula sigoro gi n'onu wee
puta.

Odenigbo:

Gini ka i choro ka m kwue? I chezo
izu gara aga i ziri Ibe ozi ka o bia doo
m aka na ntj banyere nwa m Oji? A na
m eche ka i bunite okwu nke a. Nke bu
i no be gi na-akpo Oji nwa m onye ori.

(Ugbu a Odenigbo ga-iji iwe bilie)

Nsopuru m na-enyegodu gi bu na i bu
Chief, ma na o nwere ebe ihe n'abu o
rue ...

Chief Mberedeogu: (E jikwara iwe bilie nke ya) Odenigbo, i ga-ama etu i ga-esi dobe onu wee na-agwaba m okwu. Ebe o bu gi na-esota eze, anyi ga-akponye ya nwa gi Oji. (Ogba aghara na nsogbu ga-adaputa ugbu a. Oke n'oso ngwere n'oso. Onye o bula a gbasaa.)

NKEJI ABUO

(N'ime uno Odenigbo)

(Onyema na Egondụ ga-ano na-ata akụ na oka, na-arukwa ede, ha kpotere n'ugbo ebe a buru ede, n'oku. Nwaobere oge, Oji ga-abata rioba ka ha nye ya. Onyema ga-^{bring out} ~~ga-aji~~ ^{take out} ~~isi~~ ude wee nye ya obere akụ na oka, wee ju inye ya ede. Egondụ ga-ario Onyema ka o jiri maka Chukwu nye Oji ^{even small piece} ede, o bula nke obere ya. Ozigbo Oji na-atunye ya bu ede n'onu, Ugboaku abakwute ha n'ike, gbanye aka n'ukwu.) ^{hands on hips}

Ugboaku:

daylight

Oho! Ihe nke a m na-ahụ, o bu na nro ka o bu ^{wipe} n'ihe? Oji, o bu gini ka gi na umu anu ohia ndi a no ebe a name?

Oji:

(Oji e bido ificha onu ya na ino ihe o kpu n'onu ka a ga-asi n'onweghi ihe mere.)

Nne, o nweghi, a no m n'ime uno nke ozo wee na-anu ka a na-eti akụ piam, piam, piam. M wee bata i ma ndi name. O wee buru Onyema na Egondụ no ebe a na-ata akụ na oka na-erikwa ede nke m na-amaghi ebe ha siri nweta.

Ugboaku:

lead astray

Ehe! Onyema na Egondụ, Oji nwa m ka unu choro irafu. Gbo, ebee ka unu siri weta erimeri ndi a unu zoro ebe a wee na-atagwo? ^{emphasis}

Onyema:

(E jiri egwu bilie, ebe o foduru nwaobere ihe ka Egondụ gbapu.) ^{almost}

Ọ bụ ... ọ bụ ... ọ bụ n'ugbo ebe nne
anyị korọ erimeri ka anyị gara kpo-^{gather}
kota ihe ndị a.

Ugboaku: *Is that*
567

Ọ bụ ka o mere. Nne unu si n'ala ndi
mmuo wee bia kororo unu ede.

*(Ugbu a, o ga-ebuni aziza wee chunie
Onyema na Egondu. Ha abuo ga-etiri mkpu
wee gbapu. Oji ga-akwu ebe o kwu.)* *5700* *at*
Oji i si na i soghi Onyema na Egondu
wee na-eme aka ntutu?

Oji:

Kedu nke mu na Onyema na nwanne
ya? A putara m noo na-ekiri ha ebe ha
na-eri ihe ndi a, wee na-agwa ha na m
ga-akoro ya nne m. O bu mgbe ha na
ario m biko, biko, ka i jiri wee bia-
kwute anyi.

Ugboaku:

Ka Odenigbo batagodu ka m mara
ebe anyi ga e dobe Onyema na
nwanne ya, Egondu.

*(Ozigbo ahu Odenigbo abata kpo Onyema:
Kama Onyema ga-aza wee bia, o wee buru
Ugboaku)*

Odenigbo:

Ọ bụ gi buzi Onyema? *something larger*

Ugboaku:

Nna anyi, mba. Ihe ka nte bakwutere
nte n'onu. *then the*
ant entered the hole

(O ga-na-ekwu ihe nile ndi a n'ike n'ike.) *at once*

Odenigbo:

Ọ bụ gini mere?

Ugboaku:

neither of us

Nna anyi, i ma mu na gi n'oweghi
onye riruru erimeri ka Onyema na
Egondu? I ma na o na-abu umuaka a
rijuchaa afo, ha apuo na nzuzo na-ezu
oka na ede anyi kororo n'ugbo na-eri,
na-asi n'obu n'ugbo nne ha ka ha si e
nweta ha. Nke tata a bughi ihe a
gwara m agwa. E ji m anya m abuo
wee hu nke a. Oji nwa m hukwara ha
otu aka ahu mgbe ha na-eri ihe ndi a,

in same way

ha zutere n'ori, na nzuzo. Ihe ahu m na-ekwu, ka m n'ekwuriri. A kpughi m mmiri n'onu. Otu ubochi umuaka ndi a ezue ewu mmadu kpubata n'unu a. Odenigbo, e kwukwaa m ya ozo, ka anyi mara ihe e mere umuaka ndi a. E jighi ihe a na-agba na nti, agba n'anya.

Odenigbo:

O di mma. A nugo m ihe i kwuru. Mu na umuaka a ga-ahy, ka m mata nke bu apa n'isi, onyi n'ukwu, apa n'ukwu, onyi n'isi. Kedu nke bu na mmadu a gaghi anyi mmiri kobe oha n'unu a? Oge o bula, nti a gaghi aju mmadu oyi. *ears not cool.*

Regarding

Ya diba, ihe a maghi ka e mere, ka (a ga-eme ya) di. Ugwu n'abu o muta mgbaji ukwu, ndi na-ari ya a muta, a gaturu a kwuru.

Ugboaku:

Nna anyi, negodu, o foduru nwaobere ihe ma m chezo o ihe m kpu n'onu i ju gi. Biko, kedu ka i siri gaa be Chief Mberedeogu ubochi a o kporo gi na ndi ichie?

Odenigbo:

O dinoo egwu. O foduru nwaobere ihe ka mu na Chief Mberedeogu si na nkute utaba banye ime ahia. *going to* N'udi gini? *for*

Ugboaku:

Odenigbo:

Akuko gaara iko ubochi ahu maka na o nweghi onye nwere ike i kwe na mu na Chief Mberedeogu nwere ike i gwunyebe onwe anyi mkporu aka n'iru.

Pointing

Ugboaku:

Nna m ukwu, i ma na a naghị a gwa nti na a ga-akoro ya ihe. I si na gini mere ... ?

Odenigbo:

Chief Mberedeogu mere aru ya bu

used up the whole

ubochi. O gwara anyi na nwa D.C. a chobago ina ezumike nka wee choo ka e dunye ya di okpara eze o ga-azu ka o buru nwa D.C. Anyi wee choputa n'ihe a ghorogho abatago na ya maka na mgbe n'ile o na a naba ezumike, o naghicha onye a ga-akponye ya maka na o gachaa, o naghachite azu. O wee rue na nke a o na-agaghi anata ozo, o wee choba onye o ga-akpo nna. O wee buru na Chief Mberedeogu na-egosi n'ebe o bu nani otu nwa nwoke ka o ji, na o ga-abu di okpara m bu Oji ka a ga-akponye, n'ihi na o bu m bu onye na-esota ya.

Ugboaku:

Ewo! Nna anyi, e kwekwala. Oji nwa m! Oji nwa m ga-aga ebee? I wee sikwanu ya gini?

(Iwe na onuma e jide Ugboaku nke ga-eme ka obido ikwa emeri.) Shouting

Odenigbo:

Cherenu!

Ugboaku:

is jealous

A gwago m gi na Chief Mberedeogu nwere ntaji anya n'ebe i no, mere o ji achogho imebi aha Oji. A bia n'obodo a bu Umuokpara, o bu nani Oji bu ajo nwa o huru.

Odenigbo:

*something bad
worst*

I ma na ya bu ubochi, o foro nwaobere ihe ka ebenebe gbue ebenebe. Nwa pem ihe ka o foduru ka mu na Igwe, Ubadogu na Chief Mberedeogu bitu onwe anyi aka. *come to blows*

Ugboaku:

O bu gini ga-ebutezi nke a? Ihe mere bu na nwayoo nwayoo ka anyi ga-eji wee so okwu a. Otu onye a naghicha akari oha. O buru na-iga ario Chief ka o wepu anya n'ebe Oji no, wee choba onye ozo, anyi ga-aga.

Odenigbo:

Anyi nwere ike i ga maka n'ihe mere o jiri kwue ka e dunye nwa D.C. Oji bu na m nwere umunwoke abuo - Oji na Onyema, nke ka nke, Oji wee buru okenye.

Ugboaku:

O di mma, ka oge na-erugodu. Emechaa Chief Mberedeogu ga-eji isi ya buru okwu na uka ahụ o na-achọ site n'aka gi. Ihe woro m anya bu na o bu o chụ okuko nwe ada.

(Ugboaku a banye n'ime uno.)

Igwe na Ubadogu:

(Ga-aku aka) Mmadu o nokwa ya.

Odenigbo:

Ehe! Anyi no ya. Bataba -o.

(Ha a bata uno were oche)

Nnonu. Oriaku wetara anyi oji o.

(Mgbe ha noduru ala, Ugboaku ebute oji, ha awaa, taa.)

Ubadogu:

Odenigbo, o bu be gi ka anyi biara.

Odenigbo:

Nnonu.

Ubadogu:

Odenigbo, anyi a choghi ogologo okwu n'ututu a. O bu Chief Mberedeogu ziri anyi be gi. O si ka anyi bia gwa gi na ndi Nze na Ozo dara gi nra otu ehi, ewu na ogu ego ise.

Odenigbo:

O di mma. Chief Mberedeogu o si na m zogburu ewu ya ka o bu okuko ya?

Igwe:

O kwuru na-imehiri iwu obodo anyi site na-iru Chief aka n'iru na-ikpari ndi Ozo izu tata anyi nwere nzuko be Chief.

Odenigbo:

Biko mmadu a sikwala na mu ajuba oke ajuju. Kedu ndi bu ndi Ozo? O bughi unu abuo, Igwe na Ubadogu? Kedu onye o ga-aburu ka o die ihe Chief Mberedeogu gwara m ya bu ubochi? Igwe, o kwa i nwere di okpara, Ubadogu nwee, o wee buru

Ubadogu:

nor
argument

nwa nke m ka a ga-eji aghugho wee kpopu. Akwa okuko oku, akwa ogazi anyi a na-ekwube n'okwu. P-28

Odenigbo, anyi a biaghi ebe a maka ogologo okwu nke anyi na-abia maka arumaru uka. Nani ozi e ziri anyi zie gi, butere anyi be gi. Ihe mere bu na ndi obodo nwere ike i bepuru gi ewu a dara gi maka ikpari mu na Igwe, ma na anyi echeghi na o nwere etu a ga-eji dobe onu wee kwube okwu, ka e wepu ehi na ogu ego ise so na nra a. Otu ihe i ga-aghota ozu bu na obodo nile, ma onye elu ma onye ala kwu Chief Mberedeogu n'azu. remove explain

Igwe:

Anyi ga-ana. E mechaa anyi ga-akoro Chief etu anyi siri ga.

(Mgbe Igwe na Ubadogu ga-akwuru oto maka una, Odenigbo ga-ebunite akpati ya maka i were ihe n'ime ya, nke o ga-ebido choba na ntumadi)

Odenigbo:

Ewo! Oho! Chi m egbue m, lekwanu o!

Ugboaku:

(Ugboaku ga-eji oso wee ghabata)

Nna anyi, o bu gini mekwara?

Odenigbo:

Nyegodu efe! Nwanyi a biko nye m efe n'ewu a taa m igu n'isi.

Ugboaku:

Gini? I na-achogini?

Odenigbo:

(Ihe a ga-agbagwoju Odenigbo anya.)

Ogu ego iri na ise! Ogu ego iri na ise, m dobere, m ga-eji wee kwu ugwo m ji enyi m, Uzogbu! Ewo, nani tata m puru wee chezo ikpochi akpati a, ka ego a ji wee puo. A ga m aga be dibia Nwaraga ozigbo; ogwu 'oria ka njo n'ogwugwo' ka o ga-agworo m. kwant stick notes

(Odenigbo ga-eji iwe wee puo, ebe Ugboaku)

undertone
ga-akunye aka wee na-ekwu okwu miri miri
nke o ga-eji wee na-atamu.)
murmur

NKEJI ATỌ

(N'uno Chief Mberedeogu)

(Uzoma ga-anọ na-edozi uno. Nwaobere oge, Igwe na Ubadogu ga-eruta kua aka n'uzo.)

Uzoma:

Batabanu, anyi no ya.

(Ha kelechaa ekele, Igwe ga-aju Uzoma ase Chief)

Chief no ya.

(Ozigbo ahụ Chief ga-abata.)

Chief Mberedeogu:

Nnoonu. Ihe m jiri kpoonu bu ka unu noro n'oge a ga-eleba anya n'okwu umuaka abuo na-azo okwa ozo nna ha, Akunebu na Nweze.

Ubadogu:

Kedu oge e nyere ha?

Chief Mberedeogu:

Oge erugori.) *overdone*

(Ozigbo ha na-ekwu nke a, Ibe abata, kelee eze, gwa ya na umu okorobia ahụ a biala. Chief agwa ya ka o kpobata ha. Ha abuo abata, kelee eze na ndi nze.)

Chief Mberedeogu:

Ndi a bu umuaka abuo ahụ choro i ji mma gwugbue onwe ha ebe ha na-azo onye ga-anochi okwa nna ha.

Ubadogu:

Em! Kedu aha gi?

Nweze:

Munwa bu Nweze.

Akunebu:

Aha m bu Akunebu.

Chief Mberedeogu:

(Chief ga-edozi ukwu arusi o ga-egosi umuaka abuo ndi a nke o ga-agwa ha n'obu chi nna ha.)

Ugbu a unu ga e were okwute tua chi nna unu ugboro ato n'otu n'otu. Onye ga-atutakari ga-abu onye meriri.

(Nweze ka a ga-agwa ka o buru uzo tuo)

Nweze:

Picking fruits that have grown

too good to be true
(Nweze ga-eji obi añuri wee tua ya bu ukwu arusi iche) ughoro ato (nke o ga-atutacha ya, site n' echiche o-nwere na o bu etu the nracha si ami. O ga-eji obi añuri wee na a mani elu di ka onye gburu agụ) *easy thing jump up*

Nna anyi, i hugo ya, na o bu m ga-anochi okwa nna m. I hula n'aka a maghi m jijiji ma oli.

Chief Mberedeogu: O di mma. Ugbu a, Akunebu o ruole gi.

Akunebu:

(Akunebu e bunie okwute elu, gosi onwe ya di ka onye nwere akọ na uche site na-atughi chi nna ya okwute ahu. Anya mmiri ga-ujukwa ya anya, tupu o bido ikwu okwu.)

Nna anyi, o kwesighi ekwesị na mu bu Akunebu, di ka onye nwere akọ na uche ga-enwe ike i buni aka elu si na m ga-atu chi nna m okwute.

Ubadogu na Igwe: Ehe nwa m. Nke a bu omume nke nwatakiri maara ihe.

Chief Mberedeogu: Ndi be anyi, kporokpotọ agbago n'iru ehi. Unu a hugo ya. O na-adi mma ka ikuku kue ka a na-ahu ike okuko. Omume Akunebu mere e gosigo ya di ka nwata nwere uche, ebe Nweze mere omume o jiri gosi na ya bu nwata n'ezie. Akunebu naa ka i ga-kwadobe maka ememe inochi okwa eze nna unu.

god

(Akunebu na Nweze ga-ekete Chief na ndi ozo. Ebe Akunebu ga-eji obi añuri na-ana, iwe na osukosu ga-ejisi Nweze ike, n' ihi na-okwochara aka wee tiere okuko aku.) *was being fine*

Igwe:

Chief, anyi ga-akoziri gi etu anyi siri wee ga be Odenigbo n'izu gara aga.

Chief Mberedeogu: Ehe, a ma m n'unu gara nke oma.

Ubadogu: Anyi ruru wee gwa Odenigbo etu ndi

insulting

obodo jiri daa ya nra otu ehi, otu ewu na nra oḡu ego ise maka i kpari Chief na ndi ozo. O wee koba ogologo akuko ahụ na-adiba ya n'onu oge obula. I ma na Odenigbo bu o huru okwu ju nri. Etu obula o siri di, ya bu ara doru ya ozigbo o huru anyi. N'udi etu o siri wetue obi wee kwu okwu mere anyi jiri kwe ya nkwa, na e nwere ike iwepu ewu a dara ya maka ndi ozo, ebe o ga-ahụ na o wetara ehi na oḡu ego ise.

insulting

Chief Mberedeḡu: Gini ka unu na-ekwu ihe a? (*Iwe ga ejide ya*) A gwara m unu ka unu na Odenigbo ga tuba alo? Unu a mat-aghị ihe na-esi? Omume a nile Odenigbo na-eweputa bu iji na-egosi m na ya ji ihe. A putago m i gosi Odenigbo n'ego ahụ o nwere e kwesighi i di na-ebube ya isi. A chorọ m ka o buputa ya bu ego. Etu obula o siri di, unu ga-anaba ka anyi mara uche ya. Ihe mere bu nwa aturu ga-aga oḡu osisi, ekwo sikwaa ya ike. (*Ubadogu na Igwe ga-ekele eze, wee naba.*)

consult

block

back of head

make sure you can make it

(*N'ahia Eke Umuokpara*)

(*Ndi ahia ga-ano na-azu, na-ere otutu ihe di iche iche. O gaghi ete aka, Oji eduru Nnenna wee zochie. O bido na-azunye ya ihe obula o turu aka, di ka akpa, akpukpo ukwu, uwe, akwa isi, ude na otanjere.*)

points

Oji:

climb

Nnenna, otu ihe m ga-agwa gi bu na-anaghi (ari) oji kwa ubochi, nke mere onye ria oji, ya kpara ya nku nke oma. I ma na a bughị m onye na-aghota okwu e kwuru n'inu. Kedụ isi nkowa okwu gi?

Nnenna:

Oji:

Nii nii, o nweghi ihe siri ike. Ihe m na-ekwu bu na-ekwu ekwu mere onu, eje eje mee ukwu. Ihe m na-egosi bu n'obu onu gi ji gi ugbu a. Taata mu na gi biara ahia, o bu n'ih gi. Ihe obula i turu aka ga-abu nke gi, ozigbo ozigbo.

Nnenna:

(O ^{smile} ^{happy} muria, ^{boast} gorie, tube Oji aha nile o maara a na-etu dike)

Oji, ezi okwu e nweghi m onu m ga-eji kele gi; ya dibagodu maka n-erichaghi aju kpaakeze. ^{not sin eating} ^{dennis the death}
(Nnenna ga-ebido na-ekponye nta na imo nile Oji na-azunye ya n'ime akpa ya. O gaghi ete aka, Oji ahu nna ya, Odenigbo n'akuku ebe ha no.)

Oji:

Nnenna, a gbalaa m! A gbalaa m! O bukwaghi m no ebe a!

Nnenna:

(Udi omume a ga-agba Nnenna gharii)

Kedu ihe o bu? O bu gini?

Nwanyị akwa:

(E jidebe Oji ka o na-acho igbapu na-enyeghi ya ego akwa nke ikpeazu ozutaara Nnenna.)

Lekwanu okoro! Nwoke m kedụ nke bu iji oso wee gbapu na-akwughi ugwo ihe izuru?

Oji:

Biko rapu, lee nna m, lee nna m, Odenigbo. Ewo! Ewo!

(Oji ga-ekporapu onwe ya oso n'iru nwanyi o zuru akwa na Nnenna.)

NKEJI ANO

(N'uno Odenigbo)

(Odenigbo ga-ano n'obi iwe. Iru ya ga-agbarucha ^{swims} i ka onye ihe mere. Otu ahu ka o ga-ano, ada mne ya e rute.)

Nwandanda:

Oho! Odenigbo, nke a buzi gini?

- Odenigbo:** Nwanne m nwoke Odenigbo!
Nwandanda: Nnọọ.
Ugboaku: Ugboaku, aru o dikwa?
 Aru di -o! Nsogbu adighi. Nani ihe di ka nsogbu anyi nwere bu na Egondu aghogo onye a na-achọ acho.
- become*
Nwandanda: Egondu emego gini? Kedu mgbe nke a jiri mee?
Ugboaku: Ada nne di m gba m nkiti, na Egondu emego ihe ahu o choro ime. I mago na o bu ya na nwanne ya, Onyema, dobere m imi na onu etu a o di ugbu a. O tego m jiri gwaba Odenigbo nke a, o na-aju oyi. *he is silent*
- Odenigbo:** Onye na-aju oyi? A si m gi, onye na-aju oyi?
(Iwe ga ejide Odenigbo nke na o ga-afodu nwaobere ihe ka o bituba Ugboaku aka na aru.)
- Nwandanda:** Odenigbo wetue obi. E gbula ya bu mma etu i siri buni aka elu. Ukwu ka e ji achọ ihe danyere na mmiri. Cheta na-ijiri oso kpugbue nnekwu ewu, i jiri isi *cool down: don't stick the knife* *as you raise the knife* *rush* *Escaped* bube ya. A ga-ahu nwatakiri a bu Egondu. Ihe mere bu na anyi ga-aga na nke dibia Nwaaraga jua ase. Ka m nabagodu.) *Escaped*
(Nwandanda ga-ana.)
Ugboaku: *(Ugboaku ga-abakwute Onyema n'ime uno ebe o na-edozi katapotu ya)*
 Ohoo, ebe a ka izoro. Gini mere na rue ugbu a, na-izachabeghi ezi nile? O kwa gi? Egondu gi na ya na-akpaba nkata n'uno a agbafuola. O foduru gi. A ga m emegide gi ihe i jiri anya gi hu nti gi.
Onyema: *(Onyema ga-eji obi iwe wee tinye okwute na*

katapotu ya, choba ka o gbaaa ya Ugboaku n'isi, mkpu ewee puo Ugboaku n'onu na ntumadi.)

Ugboaku:

Ewo! Lekwanu anya o! Nna anyi Odenigbo! Odenigbo, Odenigbo, Odenigbo i nokwa ya-o. Onyema egbukwa m!

Odenigbo:

(O ga-eji oso wee bata)

O bu gini? O bu gini? Ada nne m bia ka i jiri anya gi huru o!

(Nwandanda agbabata. Mgbe Odenigbo ga na-acho i kewapu Ugboaku na Onyema, Ugboaku asugori ukwu n'ala, wee na-eti mkpu.)

Ugboaku:

Oho! Ndi Umuokpara gbatakwanu o! Odenigbo, ya bu na nke a bu izu gi na nwa gi Onyema?

(Ozigbo ihe ndi a na-afio na-adajunata, Nwandanda ga-adu nwanne ya Odenigbo odu tupu o naba.)

Nwandanda:

Nwanne m nwoke, biko i ga-ama ihe i ga-eme n'iji dozi be gi. I mara ebe oku si ere gi, ^{ve move}hopu ya. Lee Onyema, o buru

send iduga ya ebe o ga-anu muba ite nkwu, mee otu a ka i nwere onwe gi. Echi a ga m abia i mara etu ihe sizi kwuru.

(Nwandanda ga-arapu naba. Nwaobere oge, Obilo ga-arute.)

Obilo:

Odenigbo, ndi kwuru okwu si na o bu nani ire ka akpu n'onu oge nile o ghara idi njo. A biago m maka okwu nwatakiri ahụ. Ndi a na-azu ahia mmadu ga-eji abali echi wee bia ebe a maka i duru Onyema di ka anyi siri kpa n'izu gara aga.

Odenigbo:

Nnoo! Biko ya bu okwu a gaghi adabakwa etu anyi siri kpa n'alo. Ihe

cricket

ka nte bakwútere nte n'onu. Chief Mberedeogu kporo ndi okenye na ndi nze na ozo nzuko wee kwue, na nwa D.C. onye ocha no n'obodo anyi ga-ana ezumike nka. O si na o choro di okpara eze ka osoro ya naa, wee kwue, na ya ga-azu ya ka oburu ya ga-anochi ya. Obodo nile wee na-enyo okwu a enyo. Chief Mberedeogu nwere nani otu nwoke wee si na munwa di ka onye na-esote ya nwere umunwoke abuo ga-edunye otu n'ime ndi a. Ihe m na-eche ugbu a wee buru idunye ya Onyema, ka ewee chupu ya bu aja.

Obilo:

O bu ka o siri mee? O di mma. Anu gbatu taata, echi ka bukwa nta. A ga m anabagodu. Emechaa anyi ga-ahu ozo ka m mata etu ubochi siri dobe onu.

Odenigbo:

Ihe i ga-agwa ha, bu ka ha cheregodu nwaobere oge, ka m mata ihe banyere Chief na okwu ya.

(Ugbu a Obilo ga-anaba, kwe nkwa na ya nwere ike iju ase ozo tupu izu abuo n'abia.)

2/12

Emume Anọ

NKEJI MBỤ

(*N'uno ^{to gae} ogbako ndi obodo Chief Nwosu.*)

(*Ekwe ga-aku nke ga na-agwa ndi obodo Umudara nile na Chief Nwosu choro ha n'ama obodo ha. Nwayoo nwayoo oha na eze nile e nwere n'obodo ahu ga-ebido na-agbako, tupu Chief Nwosu erute.*)

Ndi Obodo: Eze ga-adi ndu rue mgbe ebighi ebi.

Chief Nwosu: Birikwanu o!

(*Mgbe mmadu nile noduchaara ala, Chief Nwosu ga-egbupu isi okwu o jiri kpo ha.*)

straight to point

Ndi be anyi mma mma nu. Mma mma nu o! Nuanu o! Rienu o! Nuanu o! Baanu o! O bu m kporo unu ka m koro unu ihe nwa D.C. gwara ndi Chief nile di na mpaghara obodo a n'izu gara aga. Nwa D.C. kwuru na ya anabala ezumike nka, wee si na ya choro ka ndi Umudara dunye ya otu nwa agboghoro ya ga-azu ka o buru dibia Bekee.

Otu Nwoke: Eze birikwa o! Biko anyi anughi nke oma ihe a ikwuru.

(*Chief Nwosu ga-ebidokwa n'isi kwue ihe nile ndi a ozo.*)

Otu Nwanyị: Hei, nke a dikwa egwu. Unu na-ekwu na aghughoro adighi na ya bu okwu? Kedu ka o jiri buru oge una nke ikpeazu ka nwa D.C. jiri cheta na ya choro onye o ga-edu na?

Chief Nwosu: Ihe mere bu na anyi agaghi eme okwu a, akwu oforo taata, chaa taata. Onye obula buru okwu a n'obi. Anya ka anyi ga-eji gbaba ogige i chota onye anyi ga-edunye nwa D.C.

(*Ufodu ndi mmadu nwere ike jua ajuju tupu onye obula a na-gbasa.*)

*build
sence*

NKEJI ABUỌ

(N'uno Odenigbo)

(Chienye ga-aku aka n'uzo be Odenigbo. Onye ga-anabata ya bu Ugboaku)

Ugboaku: Nwanyị ibe m nnoo. Kedu ka unu mere?

Chienye: O dighi njo. Biko o bu gi bu nne Oji? Oji nwa Odenigbo?

Ugboaku: O bu m. O dikwa mma?

Chienye: O bu Oji nwa gi ka m chotara.

Ugboaku: Onye ka i bukwana?

Chienye: A bu m Chienye, nwanyị na-erebe mmanya n'ahia Eke.

Ugboaku: Kedu ihe i na-achoro Oji nwa m?

Chienye: Biko, o buru na o no nso, kporo m ya. O bu Oji dobere m isi etu m di ugbu a. Otego aka o na-abia anu mmanya na nke m. O nuchaa, mgbe ufodu o kwua ugwo, mgbe ufodu o jide ugwo nke o n'agaghi akwu. Nke ikpeazu a bu ubochi ya na umu okorobia ibe ya bjara nuchaa mmanya, o wee jiri m ugwo ego iri na ise rue taata. Eri ubochi ahụ, o nwekwaghi onye huru Oji anya n'odu ahia m. Ya bu ego ka m bjara i were.

Ugboaku: Oho nne! I kwuchaala ihe nile di gi n'onu? O bughu Oji nwa Odenigbo ka i na-ekwu maka ya. Ndi na-aza Oji n'obodo a bu Umudara juru eju, bara abara. Gaa, choba Oji nke gi na ya na-anunari ya bu mmanya. Kunie naba tupu mu ele anya n'azu.

Chienye: Gboọ nne Oji, i choro i gosi m n'anya adighi m mma? I choro ikowara m na

mụ amakwaghị Oji onye ahia m?
Kpọọrọ m Oji.

(Mgbe ha abụọ nọ na-eweli okwu etu, Oji abata. Arụ ama ya jijiji mgbe o huru Chienye.)

Ugboaku:

Oji, nwayi a si na o bu gi ka o chotara.
I maara onye o bu?

Oji:

(Oji ga-enyobe iru ya bu nwanyị enyo ka ga-asi na o hubeghi ya)

Chienye:

Nne, amaghị m ya.

Oho! Lekwanu! Lekwanu nke mmadu i kpo di ya ogo ya. I si na-imaghi onye m bu?

(Chienye ga-ebili nusobe ya ogu.)

Ugboaku:

A ga m anọ be m ^{nyaa} ukwu? ^{hiss} ^{next} Biko zuzupu ebe a tupu ewenite m aka.odo wee biwaa gi isi.

(Osuji nwanne Odenigbo ga-abata mgbe ogu jide, jide, jide a suru. Ha ga-akokwara ya ihe bu nsogbu ahu dara.)

Osuji:

Nne, o baghi uru ibia nuba ogu ebe a. I ga-anaba, kama gbaa mbọ ka i bia mgbe onye nwe unọ ga-anọ ya.

(Chienye ga-ekwere, ma na ya na Ugboaku ga-agbagide onwe ha egbe onu, tupu o wee naba. Osuji ga-adukwa Ugboaku odu, ka o rapu ihe nile rue mgbe Chienye ga-erute n'iru Odenigbo.)

(Odenigbo ga-anọ be ya. Ugboaku abata kelee ya si ya na o nwere ihe ya choro i gwa ya.)

Ugboaku:

Nna anyi a si na awo anaghi agba oso ehie na nkiti. Biko o nwere ihe m choro i gwa gi n'ututu a.

Odenigbo:

Kwube nu maka na a naghị agwa ntị na a ga-agwa ya okwu.

Ugboaku:

Eri izu gara aga gi na Onyema nwa gi

kwaturu m n'ala tie m ihe, aru m abukwaghi aru m ozo. Nke ka nke ahugonu m na-eri ahu, na i nakwaghi edetu ihe m siri onu. M kelee gi ekele, i gbachi nkiti, were nti tua ahia. O woro m anya ihe tinyere gi n'udi omume a. Oji nwa m ahu i na-agba izu nzuzo ire, o bughi ihe ga-eme n'ezi na uno a. Ezi okwu, kama a ga-ere Oji, mmadu nile no n'ezi na uno a aghoo ozu. Nke a bu ihe m choroo ikwu. A kpughi m mmiri n'onu wee na-ekwu nke a.

Odenigbo:

(Iwe ga-ajide Odenigbo)

Nwanyi, i si na ndi ole ga-aghoo ozu? Ezi na uno Odenigbo ka i ji onu i ji eri ji eri ede wee si na ha ga ekpochapu n'ihhi Oji nwa gi. Ugboaku, i ma na o bu aru ka i kwuru ugbu a? Chegoduru, ka m chee nwaobere oge wee ghara ihu Egondu, e gosi m gi ihe oku ji nti oke eme, maka n'ihe obula dakporo ya bu nwatakiri bu n'isi gi ka o di. Nye m efe ebe a. Nye m efe ebe a ozigbo!

(Ugboaku ga-aji nwayoo banye n'ime uno ya. Igwe na Ubadogu a kua aka n'uzo, wee bata.)

Igwe:

Odenigbo, o bu Chief Mberedeogu ziri anyi, ka anyi bia gwa gi na ozi i ziri anwuru oku, e ruola enuigwe aka. O si ka a agwa gi na ya anatago ehi ahu a dara gi na nra, ya bu na nsogbu adikwaghi.

Ubadogu:

Nke ozo wee buru na o si na ya agbagharala gi iweta otu ewu na ogu ego ise ahu a dara gi (iche) maka ikpari ndi ozo. Kama o si ka adoo gi aka na

muoti

2/21

nti ka ihe ahụ mere ghara i mekwa ozo.

Odenigbo:

Dọọ onye aka na nti? Unu achọbakwa m ozo? Kama idobe onu otu a akpunye m unu ewu, ye unu ogu ego ise. A ga m asi na nke taata, na Odenigbo bisi ike ka dimkpa.

live

Igwe:

Odenigbo, ya bu ihe akpabakwa gi ozo? Kedu nke bu ana-agwo nsi odo anya, i na-apinye ya ose? I nwere ego, ma na Odenigbo, ka m ju a gi, i chiela ozo? I kwago nna gi nwuru? Ya bu, biko sepu onu n'okwu i bara ogaranya, i bara ogaranya.

start again

Odenigbo:

A ga m eji anya doro edo wee na-elegodu izu unu na Chief Mberedeogu. Onye n'ime unu ka a ga-puchara di okpara ya, dunye nwa D.C., o kwe? Chief o ga-ekwekwa ka m dunye onye obula, ma ya buru nwoke?

Ubadogu:

Isi nile bu isi. Otu nwaokorobia ka obodo chorọ site n'aka gi. O masi gi, gaa zuta mmadu azuta.

(Ugbu a ka Ugbuaku ga-eji bata, kelee ndi biara be ha.)

Ugbuaku:

Ndi ichie, o bu ihe a ka m kpu n'onu eri oge. A na m ekwu ka arapu Oji nwa m ka anyi tinye anya na mmiri wee choba nwata obula a ga-akponye nwa D.C.

Igwe:

E nyela nsogbu. Ihe ana-amaghi ka e mere, ka a ga-eme ya di. Anyi ga-ana.

what seems impossible

(Igwe na Ubadogu ga-arapu naa)

Ugbuaku:

Nna anyi biko, lekwa ikpere m n'ala. Ihe m na-ario gi ugbu a bu ka i kporo okwu ojoo nile a na-ekwu eri oge,

ghanye n'ohia. Biko. A si na o buru na mmehie a dighi na mgbaghara a gaghi a di. E gbugo m okuko nke iji tie gi aka n'obi. beg

Odenigbo:

murder
may be effective
A nugo m ihe i kwuru. Ma chetekwa n'onwecghi ihe di ka ajo onu. I makwa na-eji onu egbu ochu? Nke ginwa bu Ugboaku i sapu onu Chineke nyere gi wee si na ezi na unọ Odenigbo ga-ekpochapu. O buru ogwu n'ogaghi ere. E chetara m ihe ada nne m gwara m oge m na-achọ inu gi ... kama ... ya diba.

(Ugboaku ga-apu, weta ozu okuko okwa-dobere maka di ya, bunye ya ya. Odenigbo ga e ji obi mgbanwe, nara ya okuko ahu, wee

Odenigbo:

(toba) happens in head
(locking horn)
The mere bu na iru oma ka nwanyi ji anata di ya ihe. Rapu, na nsogbu adighi. Onye mu na ya konyere aka wee na-awu ogba bu Chief Mberedeogu. *struggle*

(Mgbe ha na-ekwu nke a, Nwandanda ga-erute ozo.)

Nwandanda:

Nwanne m nwoke, a si na a naghi arapu ihe di n'anya wee na arahu ura. Ndi Igbo na-ekwukwa na nti anaghi ezu ike ma aku agwughu n'onu. Kedu, a hugo Egondu?

Odenigbo:

Ebee ka ahuru ya?

(O ga na-agakwa n'iru na-ata anyi okuko ya.)

Nwandanda:

as big as a human
I na-achọ ihe ha ka mmadu, wee noro ebe a na-ajiwa anyi okuko. Chi efokwara efo tupu i na-adokari anyi a?

Odenigbo:

Nwanne m nwanyi, rapu okwu. O buru na akpiri gi di na ya, lee were. ...

(O ga e nyebe ya anu okuko ma na o ga-asi ya na onu agbachabeghi ya i ta anu n'ututu a. Nwaobere oge, ihe ha ga-anu bu ka a kuru aka n'uzo.)

Odenigbo: Batabanu o. Ewo ndi ole ka unu bu?
(O ga-aju udi ajuju a maka na-uhubeghi mmadu abuo ndi a n'uno ya.)

Nnenna: Nna anyi, aha m bu Nnenna. Onye nke a mu na ya so bu enyi m nwanyi. Aha ya bu Unoma.

Odenigbo: Unu si ebee?

Nnenna: Anyi bu ndi obodo a. Munwa bu nwa Kenechukwu, Unoma buru nwa Ukadike.

Nwandanda: Nnonu umu m.

Odenigbo: Kedu ije unu?

Nnenna: *(Ntachi ka Nnenna ga-aji wee za ajuju a n'ihu na ya bu ije a dighi etu ha turu anya ya.)*

Anyi ... a ... anyi na ... e ... echu mmiri, wee si ka anyi bia kelee Oji.

(Odenigbo ga-akpo Oji. Oji a gbata, bia nyoo anya, hu Nnenna, wee mipukwa ozigbo ahu.)

Odenigbo: Kedukwanu ebe Oji tinyere isi? Biko, umu m, unu nwere ozi?

Nnenna: O nweghi. O bu nani ikene ya ka anyi jiri bia.

Odenigbo: O di mma. Mgbe o batara, a ga m agwa ya na unu biara. Nodunu mma.
(Nnenna na Unoma ga-anaba.)

Nwandanda: Nwanne m nwoke, kedu nke Oji na umu agboghọ di otu a na-akpa?

Odenigbo: Ada nne m soro m huba. Enwe si n'obu nani nwa nke ya bu n'afọ, ka ya ga-agbachitere, ma o buru nke okwo n'azu, na ya a gaghi agochitere ya

maka na ya agaghị ama mgbe ọ nọ ya n'azu ghorọ utu. O tego m bidoro wee na-enyo Oji na omume ya, ma na Ugboaku anaghị ekwe m megharia aru di ka di nwe unọ.

live up to expectations
Nwandanda:

Rapu, ọ bu ije enu uwa. Chinchị siri umu ya na ha ga-enwe ndidi, n'ihị na ihe di oku ga e mechaa jua oyi. Ka anyi na-arigodu Amadioha ka o gosi anyi ebe anyi ga ahụ Egondụ.
(Ugbu a Nwandanda ga-anaba)

26.26

NKEJI ATO

(N'uno Chief Nwosu)

(Chinyere ga-anu mkpotu, n'akuku unọ ebe ha bi. O ga-aga nyoo, wee hu nwa agboghobia kere ekike ka onye ara ebe ọ na-ata oka na aku bekee okechiri n'akwa o ji. Ihe a ga-agba Chinyere gharii.)
Ugwagwu

Chinyere:

Nne, onye ka i bu? I si ebee wee bia?
(Egondụ ga-ele ya anya, gbachi ya nkiti, na-atara onwe ya oka na aku bekee ọ na-ata. Chinyere ga-anaghachi ga-kpoo nne ya. Nne ya ga-eso wee ga hu ya bu nwa agboghobia ebe ọ nọ n'azu unọ.)

Egondụ:

Ekemma:

Nwa m kedu? Onye ka i bu?
(Egondụ agaghị ekwu okwu. Nani ihe ọ ga-eme bu ibebe akwa. Ekemma ga-eduru ya bata n'ime unọ maka i mata onye ọ bu.)

Egondụ:

Ekemma:

Fichaa anya mmiri. Kooro m ebe i si na onye i bu.

Egondụ:

(Egondụ ga-akoro ya akuko banyere ndu ya. Etu nne ya jiri nwu a, na etu nwunye nna ha siri wee na-echi ha imi na onu n'ala. Etu o jiri kara ya mma igbapu tupu nwunye nna ya bu Ugboaku e jiri aka gbue ya. Etu ọ na-abu

*o sichaa ofe, o wunye mmiri n'ofe nke ha ga-
eji ri nri nke ha.)*

Ekemma:

Nna gi o maara ebe i choro igbaga?

Egondu:

Nani onye maara na m ga-agbapu bu Onyema, ma na o maghi ebe m ga-agbaga. O teco m jiri si Umuokpara wee zopu, wee soro uzọ na-aga. A kwusiri m ebe a maka i zuru ike tupu m ga-amalitekwa ije.

Ekemma:

Chinyere, kporo nwatakiri a, nye ya mmiri ka o saa aru, i choro ya erimeri. *(Ha ga-apu. Mgbe Chief Nwosu batara, Ekemma ga-akoro ya banyere Egondu. O ga e gosikwa ya Egondu ahu.)*

Chief Nwosu:

Nwa m, i si na i bu nwa onye?

Egondu:

A bu m Egondu nwa Odenigbo, onye Umuokpara.

Chief Nwosu:

O di mma. Nno a.

NKEJI ANO

(N'uno Odenigbo)

(Odenigbo ga-ano nani ya. Nwaobere oge, Ugboaku ga-abata.)

Ugboaku:

Nna anyi a ^{very early} gbara m uzo wee pua n'utu a. Ebe m gara bu be nwanyi mmanya ahu - o si na ya na-aza gini - Chienye?

Odenigbo:

Kedu nke gi na ya?

Ugboaku:

A gara m kwua ya ego iri na ise ahu o si na Oji nwa m ji ya. Ihe mere m jiri mee otu a bu maka iji wee gbochie ihe ihere. O woro gi anya na aha anyi natoba ndi mmadu uto, nke mere na o na-ewube ewu, n'obodo a bu Umuokpara. I ma na ndi na-aza Oji na ya kariri aja di n'ala? I ma na enwere

Oji nwa Okoronta, nwee Oji nwa Okeosisi, nwee Oji nwa Okonkwo, Oji nwa Nweke, Oji nwa Eneogbu na Oji nwa Osondu. Ma onye nke uwa Nile na-akpu n'onu bu Oji nwa Odenigbo. O kwere m ghotu n'ihu mere nwanyi mmanya ahu jiri (bo) Oji nwa m, na o bu ya zuru ya mmanya bu maka na o woro ya anya na ego di.

Odenigbo:

I na-ekwu elu, ekwu ala, ihe m maara bu na a gaghị m a gochiri onye obula. Lee, n'ututu a, ka umuagboghọ abuo biara ebe a oge ada nne m no ya. Onye ka ha chotara? Oji. Eri mgbe ahu, anya m ahukwaghị Oji ozo; o si azu unọ soro ha pua, Odenigbo amaghị.

Ugbọaku:

Nna anyi, i ma etu umuaka si eme. O ga-abu n'uzo mmiri ka ha huru onwe ha. I hugo Oji ebe ya na umuagboghọ so? I maara na o nwere ufodu umuaka riri ukwu nkita, nje nje na-atoba uto. O bu udi ndi ahu biara udi ije a. Oji nwa m aghobeghi ajo nwa.

Emume Ise

NKEJI MBU

(N'uno Chief Nwosu)

(Chief Nwosu ga-anọ nani ya n'uche eze ya mgbe oriaku ya bu Ekemma ga-abata.)

Chief Nwosu:

Ekemma ^{sit down} nọrọ ala. Otu ihe na-ewutebe m oge ọbụla' bu mmadu i nọrọ mmadu mmadu, wee na-esi ^{smell} mmuọ mmuọ. A bughị m onye na-abu o kwuchaa okwu ọ daa mmiri.

Ekemma:

Chief Nwosu:

Nna anyi n'udi di aṅaa? ^{what do you mean?} Legodu, eri izu abụọ m gwara ndi obodo okwu, ka ha chọta nwa agboghọ a ga-edunye nwa. D.C., rue ugbu a mu na gi nọ, o nweghi otu onye biagoro wee gwa m lekwa mbọ ha na-agba. E mere m ka ha mata na ego abughị ihe ndachi ụzọ n'ime okwu a. Nke ka nke, ozi erutego m nti, na ndi Umụọkpara achotago otu nwoke ha ga-edunye D.C. maka na etu e siri wee kee ihe a, ihe e nyere anyi bu nwaagboghọ, wee nye ndi Umụọkpara, otu nwaokorobia.

Ekemma:

Ezi okwu? Nna anyi biko a sikwala na ajuju akaria m n'onu, ọ buru n'anyi achotaghi mmadu, gini ka nwa D.C. ga-eme?

Chief Nwosu:

Ihe nwa D.C. ga-eme ka i na-aju m? O nwere ihe ozo ọ ga-eme, n'abughị i bia, dokpuru Chinyere nwa gi?

Ekemma:

E kwukwala ihe a. Otu nwa m ji. Ani be anyi a gaghị ekwe.

Chief Nwosu:

A na m agwa gi a gwala mmadu? ^{Am I telling you not to tell}

Ekemma:

*regarded as
meat*

Kama, otu ihe na-agbata m n'obi bu i ga nuta otu nwaagbogho, kpooy ya nwunye m. M kwuchaa ugwo nile di n'isi ya, e duru m ya dunye nwa D.C. Nna anyi biko a na m asi ka anyi muchie anya kponye ya nwatakiri a bu Egondy gbatara be anyi. I ma na-asi na anu a na-egbubeghi a nagh i agho anu. Ka anyi were mgbabata nwatakiri ahụ gbatara be anyi di ka i nweta ihe ahụ a na-achọ n'uko elu, nke a huru n'uko ala.

Ka anyi jiri ya chya ya bu aja. A si na o bugh i otu a, a gara m ikwu ka anyi na ya bibe, buru omalicha agwa na omume o nwere.

Chief Nwosu:

Oho! A ga m akwado nke a, maka i dupu Chinyere bu i gbara aka nwa. Biko, kpooy ya bu nwatakiri.

*(Nwaobere oge, Egondy na Chinyere ga-
aputa, kelee Chief na oriaku ya.)*

Chief Nwosu:

Egondy, o kwa o ga-atoy gi utoy, ka anyi na gi bibe?

Egondy:

Nna anyi, o ga a di m mma, maka na i naghachi azu be Odenigbo bu i ga ribe ahuhu ka a na-eri ji.

Chief Nwosu:

O di mma. Biko i ga-ewere onwe gi ka ada eze. Onye juo gi onye bu nna gi, i ga-agwa ya na i bu ada Chief Nwosu. I nula?

Ekemma:

Nna anyi, ma onweghi uwe di ka onye ga-abu ada eze.

Chief Nwosu:

(Chief Nwosu ga-eweputa ego nye oriaku ya.)

Were ego a, gaa ka a zutara ya udi uwe di iche iche, nke o ga-abu o yiri, o di ka nwa Chief. A ga m egburu nna m

Amadioha ebuni maka iji wee kelee ya maka i zoputa m n'aka onwunwa a gaara ibia. Onye na-amaghi ebe mmiri bidoro maba ya a naghị ama ebe onoro kwusi. Legodu, n'izu gara aga, ebili mmiri choro i napu ndi ahia m ibu m, mana nna anyi Amadioha e kweghi. Taa, o si n'elu, o si n'ala, nwa agboghọ ana-achọ etu a ga-esi nweta, jiri ukwu ya zochie ebe a.

(Ugbu a Ekemma ga-aba uno, Ihe a ga-ahuzi bu Egondụ ebe o no na-eri nri, na-akwa uwa ya, ebe o na-echeta nwanne ya, Onyema; Chinyere ga-anokwa na-akasi ya obi.)

Egondụ:

Legodu omalicha erimeri m no ebe a wee na-eri nani m. O buru na m maara, n'ihe nwere ike i diri m otu a, a garaa m igwa Onyema nwanne m, ka anyi abuo soro gbapu otu oge.

Chinyere:

Egondụ, a gwala m gi, rapu iche echiche banyere Onyema. Chetakwa n'ehi enweghi odudu, na o bu chi ya na-achuru ya ijiji. Matakwa na Chineke a naghị echefu onye o kere. Chi Onyema ga na-edu ya.

March 4

NKEJI ABUO

(N'uno Odenigbo)

(Odenigbo ga-aputa kpoo oriaku ya.)

Odenigbo:

O nwere otu okwu di mkpa m choro i kwu ugbu a.

Ugbuaku:

Kedu ihe o bu, maka n'okwu a naghị ano n'afọ a di njo?

Odenigbo:

I hugo na o bu taa ka Chief

Ugboaku:
Odenigbo:

Mberedeogu chorọ ka e dutara ya onye ahu a ga-akponye nwa D.C. A maara m.

O gaghị ete aka mgbe ndi ichie ga-abia maka i duru onye o ga-abu. A na m eche, ka anyi duru Oji na Onyema wee gaba, maka na eduru nani Onyema, o nwere ike iji ire ya guae eze ^{court} ya onu wee mata na agwo no na akirika nke nwere ike ime ka o gbaa oso n'uzo.

Ugboaku:

Nna anyi ^{naa} Odenigbo, i biala ozo? A gwago m gi, (raa ka i ji) Kedu nke bu i kwuru ria elu i kwuru ridaa ala? Kedu ka i ga-esi duru Oji nwa m wee gaba be Chief Mberedeogu? I maghi na o nwere etu okwu ga-esi daghariba ^{tossed about} onye bu uzo a ghoo onye kpe azu, onye kpe azu a ghoo onye bu uzo? I maghi n'onwere ike rue ebe ahu, ya bu uta ^{lot} ama Oji, o wee buru na e si na nkute ^{boy} utaba ^{robacco} wee banye odu ji, Oji aghoo onye a ga-edunye nwa D.C.?

ima uta - cast lot
robacco

(*Mgbe ha abuo ga-ano na-aru onwe ha uka,* ^{again} *Nwandanda ga-abia. A ga-akokwara ya ihe bu isi okwu.*)

Nwandanda:

Nne, a ghotara m ihe Odenigbo na-ekwu. I maghi na-eduru Onyema gwa ya ka ha gaa be Chief Mberedeogu n'onwere ike (puta n'uzo) rie mbo mbo? ^{away} Gini ga-eme? E wee bia kpuru Oji, i ghoo onye gba aka nwa. Kwere ka Oji na Onyema soro gaa, maka na o bu anya okenye ji ahu ihe, ka anyi ji ekwu nke a.

(*Mgbe Nwandanda* ^{hold} *kpu okwu n'onu, Igwe na Ubadogu ga-abata.*)

Igwe:

Odenigbo, ndi kwuru okwu si n'uka a kpara akpa, na-eji isi ekwe ya. O buzi maka i ga na nke Chief.

(*Odenigbo ga-akpo Onyema na Oji. Ha ga-ekerekwa ndi biara be ha.*)

Odenigbo:

Oji, o nwere ihe m zutara unu ga-eso wee ga-butere m be Chief Mbere-deogu. Gaanu kwadoo, chotanụ aju. *headpad*
(*Ozigbo ha ga-aputa, ha nile ga-ebili wee gaba be Chief Mbere-deogu.*)

Ugboaku:

Ada nne di m, obi m na-agwa m n'aghugho di n'ihe a. O woro m anya n'Odenigbo a gaala idunye Chief Mbere-deogu Oji, nwa m. O mee nke a, egbue m ya, ga kwuo udo, ezi na unu Odenigbo echie, maka na a gaghi m anu ndu wee hu nke a.

Nwandanda:

A gwala m gi, e nyela nsogbu. A maghi m etu i na-esi wee na-echebe uche. A choghi m i nu udi okwu a n'onu gi ozo.

(*Nwandanda ga-ebili jiri iwe wee naba.*)

Ugboaku:

gumbe-ling
Nne ka emesia. (*Ugboaku ga-ebido na-atamu.*) Ihe mere bu na a maara m dibia Nwaaraga nke oma. O (sic)ike, ebe ahụ ka m ga-aga, weta ogwu m ga-
sony (come)
(kill)
eji wee dunaga Odenigbo, dunaga Onyema, wee marazia ihe m ga-eme
take in to
onwe m, ebe Egondụ jigoro aka ya
let own hands
wee mee onwe ya, onye a na-acho
to make herself a
acho. *fugitive?*

NKEJI ATO

(*N'uno Chief Mbere-deogu*)

(*Odibo Chief Mbere-deogu ga-abia gwa ya na ndi ichie abiala. O ga-*

agwa ya ka ha bataba ozigbo, Odenigbo, Onyema, Oji, Igwe na Ubadogu ga-abata.)

Odenigbo: Chief, lee umu nwoke abuo m mutara. Nke a bu Onyema. Onye nke ozo bu Oji.

Chief Mberedeogu: O di mma. Nnoo.

Odenigbo: A choro m ka m kponye gi Onyema. Oji biara nani ndute.

Chief Mberedeogu: Onye nke m choro bu Oji, maka na Oji a bughi mmadu. (insult)

Odenigbo: Oho! Oho! Chief i biakwa ozo? Kedu ajo ihe nwa m Oji na-eme? I hula Oji ebe o na-eme aka ntutu? Ihe ka mma bu ka i saa onu, kwue hoo haa n'ichoghi ka Oji noro n'ala a. O bughi n'Oji bu ajo nwa. O bu mu na gi muru ya?

Ubadogu: Odenigbo, biko wetue obi. Ka anyi jirinoo obi ocha na obi nghota wee sobe ihe a anyi biara maka ya.

Onyema: Eze ga-adi ndu rue mgbe ebighi ebi.

Chief Mberedeogu: Nwa m.

Onyema: O ga-adi m mma ka m gaba ebe ahụ ana-ekwu maka ya. O buru onwu, o buru ndu, ka m hu ya, karia i noro ndu, nwunye nna m ana-echi m imi na onu n'ala. Nwanne m bu Egondue jigoro n'ihimmegbu nwanyi ahụ na-emegbu anyi gbapu nke n'onweghi onye maara ebe o no tata.

Chief Mberedeogu: Ndi be anyi unu e jigoro anya unu wee hu, jikwara nti unu wee nu. Kedu ihe bu uche unu?

Odenigbo: O bakwaghi uru i juba ajuju n'okwu a maka Onyema e jigoro onu ya wee kwue na ya ga-aga.

Chief Mberedeogu: O di mma. Onyema, bido taa, i ga na-
aza Onyema Mberedeogu. Aha a ka i
ga na-aza rue mgbe i ga-anaghachi.
Igwe: Onyema, i nugo ihe Chief kwuru?
Ubadogu: Onyema, onye muru gi?
Onyema: Odenigbo.

(Ha nile achia ochi.)

Igwe: Ihe mere bu na nwayoo nwayoo ka o
ga-eji wee mara ya aru. *get used to*
(Ugbu a Chief Mberedeogu ga-akpo
Uzoma ka o bia duru Onyema, duba ya uno
maka isa aru na iri erimeri.)

Chief Mberedeogu: Unu ga-anaba. A ga m akpo unu
ubochi nwa D.C. ga-ezite ozi na ya ga-
abia.
(Ndi a nile ga-ebili naa) ended 3/6

NKEJI ANO

(N'uno Odenigbo)

*(Odenigbo ga-anoro na-egosi iwe di ya n'obi. Nwaobere oge,
Nwandanda ga-abia.)*

Nwandanda:

women stronger

Nwanne m nwoke, otu ihe na-ewute m
ebe i no bu na mgbe ufodu, obi nwanyi
esikaria obi gi ike. Kedu nke bu oge
nile, i na-echegbu onwe gi. Lee, onye
huru gi izu abuo taa, o ga-ekwe n'obu
gi bu ihe a? Ezi okwu, obi a dikwaghi
m mma otu a i si atazi aru. *losing wt*
Odenigbo: Kedu onye o ga-aburu, obi a di ya
mma, ebe okwu wee tufue umuaka
abuo? Lee, Egondụ efuola. Onyema
esobego nwa D.C.

Nwandanda:

mentioned
(Nwandanda ga-emebi iru ya buru obi
nwute)

Ewo, ya bu na-ahubeghi Egondụ? I

Odenigbo:

gazikwara na nke dibia Nwaraga?
A gara m. Dibia Nwaraga kwuru na
Egondụ anwughị anwu.

Nwandanda:

Ezi okwu? Chukwu meenu ebere.

Odenigbo:

O gwara m na Egondụ gbagara be otu
nwoke bụ ogaranya, ma n'okwughị
aha nwoke ahụ ma o bụ aha obodo ya.

Nwandanda:

Ezi okwu? Ebe o bụ na o di ndu chaa ^{at all}
chaa, ka anyi na-elegodu anya maka ^{least}
n'onweghi ihe gbara Chineke gharij. ^{word}

(Ugboaku ga-abata, kelee Nwandanda.)

Ugboaku:

Nne, i nula etu Onyema siri wee jezi.

A puta a si n'Ugboaku emee. Nke a a
ga-asikwa n'obu Ugboaku mere ya;
n'obu Ugboaku dupuru Onyema?

Nwandanda:

Ihe mere bu na i ga-ewepuzi uche gi,
Onyema a sikwa gi, Onyema asighi gi.

(Ugodie bu nwanne Ugboaku so akwado ya
ga-abata, kelee mmadu nile.)

Ugodie:

Odenigbo, a hugo m aka gi. O bu gi bu
ome ka o kwuru. Nwoke ka i bu. Ugbo
a ka i mere ihe etu nwoke si eme ihe. O
bukwaghị oge nile ito n'idi na-aju, gini
ka a ga-eme Onyema, gini ka a ga-
eme Egondụ?

continue

Odenigbo:

(Odenigbo ga-akoro ya etu ha siri wee gaa
be Chief Mberedeogu.)

Nwandanda:

O di mma otu a. O buru onwu, ya gaa
nwua, ka gi na Ugboaku bibezi
n'udo.

(Nwandanda ga-ewere aka nri Odenigbo,
busa onu mmiri n'ala, sekpunye ya
Ugboaku)

Ugboaku, lee di gi, Odenigbo nwanne
m. I chupula Egondụ na Onyema, ka
gi na Oji nwa gi dasaa, ribe, nuba.

(Iwe ga-ejide Ugboaku buru etu

way of speaking
Nwandanda siri dobe onu wee na-agwa ya okwu.)

Ugboaku:

break hip or wrist

Onyema they left from Sorin long time

Lekwa nke mmadu i noro be ya, nowaa ukwu Biko nne, naba be di gi. Onyema na Egondụ no ebe a wee na-achọ igbu mụ na Oji nwa m, gini ka i mere? O choghi igba oso si na arara ya anya. Onye chupuziri ha? I maghi na o bu ajo omume ha, maka na-asi na onye ajo omume na-agba oso mgbe n'onweghi ihe na-achu ya. I ga-arapu be di gi, bia be di nke m i tiri m iwu? (Odenigbo ga-eji iwe wee choo i bitu Ugboaku aka.)

Odenigbo:

O bughi ihe m choro bu ihe a. Ugboaku, i bidokwa? Ugboaku, osuk wara gi n'isi ozo? O buru na i fighi aka abuo n'anya, a ga m emefu gi n'unu a. Rapu onye ara ka o na amaja okwu. A ga m ana. Ka anyi na-egezi nti mara ebe Egondụ no.

Nwandanda:

be careful
wagging

Ugboaku:

(Anuri ga-eju ya obi.)

Ugodie nwanne m nwanyi, biko soro kelebere m Odenigbo etu o siri jiri uche okenye ji eme ihe wee wepu Onyema n'unu a. A ga-asi na Onyema bigidere n'unu a, mu na Odenigbo ganwu n'oge e rughi eru. *before our time*
O bughi Odenigbo nke m. *hit me*
Odenigbo, i nwaala. Ugbu a ka gi na Ugboaku nwanne m ga-enwezi ike anu mmiri, ekobe oba. I makwa n'obu nzoputa ka Ugboaku. zoputara gi n'aka Onyema na Egondụ. Umaka abuo ndi a gaara ikpa unu eze, ma a si na-arapuru ha, ha noro ebe a wee gho mmadu. *removes teeth (Spanish)*

Odenigbo:

Ugodie:

hang up drinking horn

Odenigbo:

Ọ dị mma. Rapuzienu ihe nile otu a. Ihe bụ uche Chukwu ya mee. Ọ nweghi ihe anya huru gbaba ọbara.

Ugodie:

Odenigbo, e kelee m gi n'akwa nile i zutaara nwanne nwanyi. Nke a bu mbido anuri unu abuo ga na-enwe. Ka m laa.

Obilo:

(Obilo ga-abata.)

Ọ bụ maka okwu ahụ ka m jiri bia. Lee ego ndi ahụ wetara maka i ji kwu ugwo nwatakiri ahụ.

Odenigbo:

Nnọ. Ihe mere bụ n'ihe ka nte bakwutere nte n'onu. Ndi obodo anyi bu Umukpara gbara izu wee kwue ka o buru Onyema ka a ga-edunye nwa D.C. Izu gara aga ka e dupuru ya. Nani otu nwa ka m jizi ugbu a. Anyi ga-arapuzi ya bu okwu maka n'ihe na-ekweghi i ga-aga, a naghị ekwe i nyanye n'onu.

Obilo:

Ọ bụ ka o siri mee? Ọ dị mma. A ga m aga ebe ọzọ wee bido juba ase.

(Obilo ga-arapu, laa.)

What does not go thru throat will not go thru mouth

Emume Isii

NKEJI MBU

(N'ogige ogbako ndi Obodo)

(Ndi obodo Umuokpara ga-eji nwayoo nwayoo, wee na-abata n'ogige ogbako ha. Ndi puta, ha ekelee ibe ha. Ndi ikpeazu ga-abata ga-abu Odenigbo na ezi na uno ya na ndi nke Chief Mberedeogu. Nwaobere oge onye 'Court Clerk' ga-erute wee gwa ndi obodo na nwa D.C. abiala nso. Ihe a ga-ahuzi bu dimkpa anọ bu nwa D.C. ebe ha n'erute. Ozigbo ahụ, onye obula ga-ebili oto na-ekele D.C. Mgbe o ga-ebido ikwu okwu, 'Court Clerk' ga na-akowa ya na asusu Igbo.)

- D.C.:** I want to do a favour to this town by training Chief Mberedeogu's son to succeed me as the D.C. following my retirement.
- Court Clerk:** A chorọ m imere ndi Umuokpara otu ihe ga-abara ha uru, nke bu izu di okpara Chief Mberedeogu di ka nwa D.C. ga-anochi m mgbe m nabara ezumike nka.
- D.C.:** Do you like it?
- Court Clerk:** O masikwara unu?
- Oha na Eze:** E-e-e!
- D.C.:** Chief, I hope you are in full support of this idea?
- Court Clerk:** Chief e ji m n'aka na i kwadosiri amumaa ike?
- Chief Mberedeogu:** A kwadoro m ya.
- D.C.:** Any questions?
- Court Clerk:** O nwere ndi chorọ iju ajuju?
- Onye Ichie:** A chorọ m. Biko, gwa nwa D.C. na munwa na-aju nke a. Eri oge ka o n'abu o gaa ezumike, o naghachite; o gaa ezumike o naghachite, kedụ etu o jiri buru nke a o na-agaghị a nag-

hachite azu ozo, ka o ga-achoba onye a ga-akponye ya? Kedu ka anyi ga-iji mata n'ezie na o ga-akpoghachite onye obula anyi ga-edunye ya azu?

Court Clerk:

You always go on leave and now you are going home finally, you are looking for someone who will go with you, why? What will convince us that whoever that goes with you will eventually come back?

D.C.:

No problem. He will surely come back.

(Otutu ndi ozo ga-ajukwa ya ajuju di ka-onwa ole o ga-azu ya, ma o bu gini butere na a gaghi ebute akwukwo ahu o ga-agu n'obodo anyi ka o noro ebe a guba ya. E mechaa Chief Mberedeogu ga-akponye ya Onyema n'aka. Ndi umunwany ga-enyekwa nwa D.C. nkata akwa na unere. A ga-ebukwara ya n'isi etu e siri buru ya n'isi bia wee pua, ebe Onyema ga-ebute akpa na ihe onyinye ndi enyere D.C.)

Chief Mberedeogu:

Ndi be anyi a na m ekele unu nile, tumadi Odenigbo bu onye weputara nwa ya wee nye n'aha m. Udi ihe a ka e ji ama onye bu dike. O buru na anyi e dunyeghi nwa D.C. mmadu, o gaara i napu m ikike woranti m. Ka anyi lebezie anya ihe echi ga-eweta n'ebe Onyema no. Ndewonu.

(Mmadu nile ga-ebili naba n'obi di igbagwoju anya.)

NKEJI ABUO

(N'uno Chief Nwosu)

(Chief Nwosu na oriaku ya ga-anoro n'obi ya.)

Chief Nwosu:

Ekemma, e ji m n'aka na i chetara n'obu taa, ka ndi ichie ga-abia maka okwu gbasara nwa agboghọ a ga-edunye nwa D.C.

Ekemma:

Nna anyi e chetara m ya. Kedu ihe o bu?

Chief Nwosu:

Ihe m choro ikwu bu n'odi mkpa ka m gosi ha Egondụ, wee kọkwaara ha etu o siri bata n'ezi na unọ a, ebe o bu na rue ugbo a n'onwebeghi onye ndi obodo chotara.

Ekemma:

Nna anyi, o bukwu gi na-ekwu ihe a? Kedu ka i siri chee na o kwesiri ka i kooro ha etu Egondụ siri bata ebe a. I maghi na-ikooro ha ya, na ozi nwere ike rue Umukpara maka na o nweghi onye maara etu mmiri si banye n'opi ugbo guru. Mgbe ahu, ndi Umukpara e wee bia si n'anyi tooro nwa ha. *icidnap*

Chief Nwosu:

Ezi okwu ka i kwuru. A ga m arapu i ga koba ogologo akuko.
(Mgbe ha no na-ekwu ihe ndi a, ndi ichie azochie.)

Chief Nwosu:

Anatara m ozi unu ziri na ndi obodo a achotabeghi otu nwaagboghọ anyi ga-edunye nwa D.C. Nke ka nke, unu wee kwue n'onweghi onye obula kwere na-oga edunye nwa ya. Ihe m na-ajuzi wee buru, kedu etu aga-esi kwoba ya bu onye ukwu wara?

Onye Ichie:

Ihe m na-eche bu n'agwo no na akirika. Aghugho di n'ime ihe a nwa D.C. na-ekwu. Kama i sa onu gwa anyi, na ya choro nwanyi a ga-akponye ya o ga-anuba, o si ka anyi dunye ya onye ya ga-azu ka o ghoo dibia Bekee. Unu anubego udi akuko

Onye Ozo:

Onye Ichie:

Chief Nwosu:

Onye Ozo:

Chief Nwosu:

Ichie/Ozo:

Onye Ozo:

Onye Ichie:

Chief Nwosu:

*Very clear
Silent*

a? N'ihia nke a, ka anyi ga-kpota onye ara a no n'ahia Nkwọ. Kedu aha ya ahu?

O bu Nwamgbeke?

O bu ya ... Nwamgbeke. Anyi kpota ya, anyi a kpua ya isi, dozichaa ya, dunye ya nwa D.C. O masi ya ya taba ya aru, nke a abughi okwu anyi.

Ichie, okwu gi jurunoo afo, ma na ikunye enwe mmiri di nso, o na buzi, onye ga-anaputa iko ahu? Alo i turu ka a ga-kpota Nwamgbeke di mma, ma Onye ga-aga hu maka nke a?

O buru n'inweta Nwamgbeke siri ike, ka anyi tinye anya n'obodo ndi nile anyi na ha gbara agbata obi, chota etu anyi ga-esi nweta nwaagboghọ obula isi na-ezughị oke. *Answer*

Ichie, ozo, ihe a unu na-ekwu ugbo a gbara m ghariji maka n'obughi ihe m turu anya ya site n'aka unu. Kedu nke bu na unu ga a noro mmadu mmadu, ma na-esi mmuo mmuo? Ka m gwazie unu okwu. Unu maara n'eri amara okwa si chota nwa agboghọ ga-eso nwa D.C. wee laa, n'oriaku m bu Ekemma tinyere isi ma n'ohia ma n'uzo wee chota otu nwaagboghọ.

Ezi okwu?

Odogwu nwanyi!

Biko ego ole ka o zuru ya, ka e si n'akpa ndi obodo anyi wee kwughachi ya?

O bu otu enyi anyi, mu na ya bu ahughi ma erighi, dunyere anyi ada ya ebe o huru na o bu nani otu nwa nwanyi ka m mutara.

Onye Ozo:

Ewo! I hula ihe ahụ a na-ekwu n'okwu? – Mmadu i hụ ihe di n'uko elu, n'uko ala. Biko nwa ahụ o nọ nso? *(Chief Nwosu ga-akpo Chinyere ka ya na Egondụ soro bia. Ha ga a bata kelee ichie na ozo, wee banye kwa n'uno.)*

Chief Nwosu:

Unu ma ihe mere? N'abali unyahu ndi Chief nile gara hụ nwa D.C. na ugwu Nwapari, o kwuru na ha enwetago onye nwoke ga-eso ya wee laa, bu onye o ga-azu n'ala Bekee. O bu nke a butere mu na oriaku m jiri gbasie mbọ ike i hụ n'anyi chotara onye nke anyi ga-edunye ya maka i ji gbanari ihe ihere.

Onye Ichie:

Chief, anyi a maghi onu anyi ga-eji wee kelebe gi na oriaku gi. Kama, anu gbapu taa, echi ka bukwa nta. Unu e meela.

Onye Ozo:

Chief Nwosu:

Kedu ka a ga-esi dunye ya nwa D.C.? Ada m, oriaku m, na umu nwanyi ndi ogbe a ga-edupu ya n'odu ugbo mmiri *tomorrow* echi nile bu ebe nwa D.C. ga-anọ nabata ya.

Onye Ozo:

O di mma. Anyi ga-anaba. *(Ha abuo ga-ana. Oriaku Chief a kporo Egondụ bata.)*

Chief Nwosu:

Egondụ, a ghotara m n'Onyema nwanne gi i na a maghi ebe o nọ n'ewutebe gi nke ojoo. *worried*

Egondụ:

O na-ewute m. O bu nani ya bu ihe na-enyebe m nsogbu.

Chief Nwosu:

O nwegu ndi na-ekwu na ha huru onye ha na-eche na o ga a bu Onyema. Echi ka ndi a ga-aga. I ga akwado ka i soro ha maka i mata n'obukwa Onyema. *pressure*

Egondụ:

(Añuri ga-eju ya obi.)

Nna anyị, a ga m e so ha.

Ekemma:

(Egondụ ga-apu)

Ehe! Etu a anyị mere ya di mma maka
na-agwa ya na anyi na-ezipu ya, obi

nwcre ike ^{mapu} ya, o nwu a. *she might*

Chief Nwosu:

Unu ga-akwadobe. Echi, unu e duru
ya wee gaba.

Mar-13

Emume Asaa

NKEJI MBỤ

(N'uno Odenigbo)

(Iwunze na Nwandanda ga-abata. Onye ga-anabata ha bu Ugboaku.)

Odenigbo: Nnoonu. O bu m kporo unu. Ihe m jiri kporo unu bu maka i gwa unu n'achoro m i no n'iru unu abuo wee kee ekpe m.

Nwandanda: N'udi di aana?

Iwunze: O bu onye nokata, o kebe ekpe? O nwere nsogbu di?

Odenigbo: Nsogbu adighi kama na nwoke ma uche ya. Achoro m ka unu mata, na a bia n'ime uwa anyi no n'ime ya, n'onwekwaghi ihe obula ozọ munwa bu Odenigbo nwere. Nani ihe m nweziri bu ego. Nwunye m mbu bu Nkuwii anwugo. Onyema e sobela nwa D.C. Egondụ, ochuchọ ka a na-achọ ya eri oge. Nwanyi mu na ya bi bu ide butere ihe Onyema na Egondụ jiri puo be Odenigbo. Adanne m jua Iwunze, o ga-akoro gi n'obu nwunye ya bu onye na-enyebi Onyema na Egondụ erimeri, buru etu Ugboaku si a kwuba ha onu. Ihe mere m jiri gba nkiti eri oge, bu na nwata e toghi eto wee juba ihe gburu nna ya, ihe gburu nna ya e gbue ya.

Ugboaku: (Iwe ga e jide Ugboaku)

Biko mmadu a sikwana na m amafee unu aka n'isi. Unu jikwa nti unu anu ihe Odenigbo na-agbo n'onu ya?

Iwunze: Ugboaku, cheregodu ka anyi gechara onu mmiri okwu Odenigbo. Rapu, i ga-emechara kwue onu gi.

Odenigbo:

Nani nwa Ugboaku ji bu Oji. Oji n'onwe ya, Odenigbo ejighi ya n'aka. Ubochi nile ihe n'efube n'unog a, nke m n'anaghi ama egbe na-ebu ya. Otu ihe na-agba m ghari ozo bu n'aha Oji na-ewu ewu n'obodo a bu Umukpara. Chief Mberedeogu e zigo ozi ka ya na Obinna nwa ya kwusi i di na-akpakwa. Ubochi ndi obodo na-achog izigara nwa D.C. mmadu, onye a ruru aka bu Oji n'ihia ajo omume ya. Ihe m jiri ghara i kwado ha bu ihunaanya m nwere n'ebe Ugboaku no.

Otu ubochi, otu nwanyi biara ebe a na-cyipu Oji uwe ya, wee na-ekwu na Oji ji ya ugwo mmanya o nuru.

N'iji weta okwu m n'isi njedebe, a na m ekwu n'onwekwaghi mmadu no n'unog Odenigbo taa.

Ugboaku:

Ihe masiri gi ikwu, kwube ya. Ahugo m na nke a aburula okwu onye ara.

Odenigbo:

(Odenigbo ga-eji iwe bilie imetu Ugboaku aka n'aru, ma na Iwunze na Nwandanda ga-egbochi ya.)

Nwandanda:

Biko, wetuenu obi. O nweghi ihe obula ana-agaghi ama ka e mere ya.

Odenigbo:

Otu ihe unu ga-arioro m Ugboaku bu ka o ghara ime ihe obula nwere ike mee ka m na-echeta Onyema na Egondy, na kwa ka Oji kwusi imekwa m ihe obula nwere ike ikpasu m iwe.

Iwunze:

O di mma. Ugboaku kedu ihe i choro ikwu?

Ugboaku:

O kwa unu huru Oji nwa m? Oji a naghia ezuru ori. Oji a naghia anu mmanya. Oji a naghia apu oriri. Oji

ifunat na
snaal
ies

juru oyi, jukaria ejula. Ihe a nile a na-ekwu, Oji mee nke a, Oji mee nke a; bu nani ebubo mgha a na-ebo nwa nkita wee na-eti ya ihe. O nwee ihe ojoo obula Oji na-eme, o bu site n'aka Onyema na Egondu. O na-ewuta m etu Odenigbo siri jiri onu ya si na Oji a bughi nwa ya.

(Ugboaku ga-ebitu Odenigbo aka.)

Odenigbo:

Nna anyi, Odenigbo, i si na o bughi gi muru Oji? E bu m Oji n'afu wee bia be gi? Kedu nke bu na-igbazi aka nwa? Unu hukwara ka Ugboaku si e bitu m aka? Mgbe m na-ekwu nke m, ebituru m ya aka?

Ugboaku:

O na-ekwu n'obu m chupuru Onyema. Unu maara n'obu Oji nwa m ka a gaara i zipu, Onyema wee weputa onwe ya? Arinze Onyema. O woro m anya na o na-ewute Odenigbo etu Onyema siri weputa onwe ya.

for the sake of

(Mgbe o na-ekwu ihe ndi a, a ga-anu uzu na mkpotu n'ezi. Ozigbo, ozigbo, mmadu ano ga-akpuru Oji na ozu okuko wee bata.)

Nevo:

Ndewonu. Aha m bu Nevo onye Umuda. Nna anyi Odenigbo, otego aka Oji na-abia egburi okuko be m. A si, ubochi nile bu nke onye ori, otu ubochi buru nke onye nwe uno. O gbute okuko, ya na Obinugwu nwa Akaha ana-eri ya.

Oriaku Nevo:

metnd

Nna anyi, nke a abughi nke mbu, nke o n'abu nke abuo. Ihe wutere anyi bu na o na-egosi na o bu okwa ka ya gbute, n'obughi okuko. O bu ya mere anyi jiri kpuru ya biaba.

has in town

(Ugbu a o ga-adi Ugboaku ka o bu ya daa mmiri.)

Odenigbo:

Oji:

Handwritten: HWP
Biko, enyi m, nnonu. Oji, kedu ije gi? O nweghi. O bu onya m gburu okwa a. O bu ka m ji ya wee na-anata, ndi a wee bia jide m si na m zuru okuko.

(Nwandanda na Iwunze ga-anara anyi ahu, i mata ka o bu okuko ma o bu okwa. Ha ga-achoputa na o bu okuko)

Iwunze:

Oji:

Nwandanda:

Oji:

Nwandanda:

Oji:

Odenigbo:

Oji, ebee ka i gbara ya bu onya?

Em. . . . Em. . . . O bu na azu unoch ndi a.

Oji, gini bu ihe a?

Nne, o bu okwa.

I si n'ihe a bu okwa?

O di ka okwa.

Biko umu nne m, a maara m ihe a name onye ori. Kedu ihe unu chere anyi ga-eme?

Nevo:

Anyi a gagori na nke Chief Mbere-deogu, bu onye gwara anyi ka anyi ga-nweta onu mmiri okwu gi. Anyi ga-anaghachi ga-kooro ya n'anyi a hugo gi.

Odenigbo:

O di mma. Biko nu. Wetuenu obi. Etu obula o siri di, anyi ga-amariri ihe anyi mere. A na m eso unu n'azu i ga hu Chief.

(Ihe a ga-eri Nwandanda, Ugboaku, Odenigbo na Iwunze onu)

NKEJI ABUO

(N'uno Mbere-deogu)

Solution
(Ndi ga-ano n'uno Chief Mbere-deogu bu ya na oriaku ya na ndi ichie ya. Ha ga na-ekwu okwu wee na-arutu aka n'uzo kwesiri nke iji wee na-ekpochapu ufodu ndi so wee na-ete obodo Umuokpara unyi n'iru. Nwaobere oge, Odenigbo, Ugboaku, Oji, Nwandanda na Iwunze ga-erute)

Chief Mbere-deogu: Ndi be anyi si n'okwu a kpara akpa

na-eji isi ekwe ya. A si n'obu nani ire
ka akpu n'onu mgbe na mgbe obula, o
ghara i di njo. O bu okwu Oji ka anyi
biaara. Ekwube ekwube, a ga m asi
n'okwu a e rijughi afọ maka n'obu ihe
gbara n'iru mmadu nile. Nke ka nke
bu n'anyi ama^{always}goro ihe a na-eme onye
mere udi ihe a.

Ichie:

Ichie Meniru ka olu a danyere n'aka
ya. A na m atu alo, ka a kporo ya
kporo Ichie Meniru bu onye ga-
egosị ya ihe oku ji nti oke eme, mere o
ga-eji wee kwusi i mekwa udi ihe a
ozo.

Odenigbo:

Nna anyi, biko, otu ihe m na-ario bu
ka a ghara igbu ya bu mma n'udi etu e
siri wee bunie aka elu. Oji a unu na-
ekiri bu otu mkpuru anya ji isi ugwo.
Biko lekwanu ikpere m n'ala. Unu doo
ya aka na nti, o bukwa olu m idokwa
ya nke m, ma anyi rue uno. Aririo ka
m no n'ime ya.

Chief Mberedeogu:

Ndi be anyi, a si na awo a naghị agba
oso ehie na nkiti. Ka anyi jiri anya
okenye ji ahụ ihe wee tinye n'okwu a.
Oji, i mago ihe i mere?

Oji:

(Oji ga-ebido ibe akwa na i rio
mgbaghara.)

Chief Mberedeogu:

Ndi kwuru okwu si na mmanya hu
onye o maara, o gbajuo. A na-
ekwukwa n'iru dike na anyu mma nko.
A ga-ata Oji nwaobere ahuhu nke o
ga-eji mata na ihe o mere joro njo.
Ubochi ozo, a ga-anwude ya n'udi
omume a ... Em ...

Odenigbo:

Biko, umunne m ekelee m unu. Okwu
diba otu a.

(Ha nile ga-apu, ebe ndi odibo Chief ga a kpuru Oji kpuba n'ime uno)

NKEJI ATO

(N'ogige ogbako ndi obodo Chief Nwosu)

(Nwayoo, nwayoo, ndi obodo ga na-erute n'ogige ogbako ha. Ha ga a noro wee na-echere Chief Nwosu. O gaghi ete aka, ndi oje ozi Chief Nwosu e duru ya biarue.)

Chief Nwosu:

Ndi be anyi mma mma nu. Ihe m jiri kpoou unu n'ututu a bu maka i ji kelee ndi nile gbara mbo wee bia sonye n'idupu Egondụ, bu nwatakiri ahụ anyi kponyere nwa D.C. Nke ozo wee buru i gwa unu na Egondụ erugo ya bu ala Bekee n'ezie. Nke a gosiri anyi ugbo a n'ihe ahụ nwa D.C. na-ekwu bu ezi okwu. Nke a bu akwukwo nwa D.C. dere. Nke ozo a bu ebe e sere onyinyo ya na Egondụ.

(Chief Nwosu ga-egosi ha onyinyo ahụ. Nke a ga-agba ma onye elu ma onye ala gharị maka na nke a bu mbu ha na ahụ udi ihe a. Nke ka nke wee buru na o ga-abu ezi okwu na nwa D.C. ga-azu nwatakiri ahụ, nke isi ya bu n'obughi aghugho ka o ji. Onye okowa okwu ga-ebido guputara ha ya bu akwukwo si n'aka nwa D.C.)

**Court Clerk
William:**

'Egondụ and I arrived London safely.'
Mụ na Egondụ rutere London n'udo.
'She is now a student of Medicine in one of the schools here.'

Egondụ abanyela i gu akwukwo ebe o ga-anọ wee mụ ihe gbasara olu aru ike.

'I seize this opportunity to express my

gratitude to all of you, especially Chief Nwosu for the co-operation given to me during my tenure of office in your area.'

Aga m e ji oge ugbo a wee kele unu nile, tumadi Chief Nwosu, n'etu unu siri wee na-akwado m mgbe nile m biri n'ala unu. Jidenu ka unu ji.

Otu Nwoke:

Court Clerk, ihe a nile i si na i na-aguru anyi, e cheghi m n'otu mkpuru ezi okwu di n'ime ya. O bu onye gara hu n'anya? Akwukwo o na-ekwu okwu?

Otu Nwanyị:

Ihe mere bu na a dighi aru onye gburu agu uka. Ihe woro m anya bu na-erego ya bu nwata, jiri ego ya gboro mkpa.

Nwoke Ozo:

Anyi ga-agbachi nkiti, maka a naghị e kpudo afo ime aka. Onwu e gbughi ji eji chu aja, o ga emechaa puo ome. Ka anyi lebe anya, tupu afo ise ahu a gwara anyi, anyi ga-ahu ezi okwu di n'okwu a.

(Court Clerk ga-agba mbo n'igosi ndi obodo n' ihe ahu e dere n'akwukwo bu ezi okwu. O ga-aguputakwa, ma nke di n'ime akwukwo ma nke n'adighi n'ime ya.)

**Court Clerk
William:**

'See that you give interpreter William a goat, two baskets of eggs, a pot of palm oil and ten yams monthly.'

Gekwanu nti o. O si n'unu ga-agba mbo hu n'unu na-enye munwa bu Court Clerk William, onye okowa okwu, etu ewu, nkata akwa abuo, otu ite mmanu na nnukwu mba ji iri kwa onwa.

(Ugbo a ndi mmadu ga-ebido tamuba.)

Court Clerk

Kedu ihe unu na-emere ihe a? Ihe a

William:

bụ ihe m guputara n'akwukwo. Onye chee n'obughi ezi okwu, ya bia were gwa. Biko, a chokwaghi m ka unu mebere m dibia uno, a na-esiri ji mbana.

(Nsogbu na ogba-aghara ga-esu nke ufodu ndi ga-eji jiri iwe na-apu.)

Chief Nwosu:

Ebe ihe di otu a, onye obula nwere ike naba. Echi, ndi ichie nile ga-abia ka anyi tinye onu n'okwu a.

(Onye obula ga-apu) 3/20

NKEJI ANO

(N'uno Odenigbo)

(Odenigbo ga-ano na oke obi nwute mgbe Ugboaku ga-abata.)

Ugboaku:

Nna anyi biko, o nwee ihe obula munwa bu Ugboaku mere gi, chezo ya. Biko, lee ikpere m n'ala. I hula Oji nwa gi, o buru na-egbu ya taa, mu na gi agho ndi gba aka nwa. Onodu anyi ga-aghọ nke mmadu ikwocha aka, wee tiere okuko aku.

Odenigbo:

Oho! O bu ugbu a ka Oji ghorọ Oji nwa m? O bukwaghi nwa gi etu isi ekwube eri oge mmadu na-amaghi na o na-eme aka abuo.

Ugboaku:

Biko rapubazie nu. Ezi okwu m nile, o nweghi mgbe m jiri mata n'Oji nwere uzo o jiri rie mperi n'abughi ubochi a akporo ya bia ebe a. Biko aririo a gario Chief Mberedeogu bu ka o gbaghara Oji n'ihe a omeri. Anyi ga-ekwekwa nkwa ihu n'ogaghi emekwa ihe obula ozo ga-eme ka a kporo ya ajo aha.

Odenigbo: I kwela ugbo a n'Oji a bughi ezigbo nwa?

Ugboaku: Nna anyi . . .

Ihe mere bu na oge di nke oma iji wee mee ka Oji buru ezigbo nwa. Tata bu gboo. Anyi ga-ebido nyebe Oji udi ozuzu o ga-eji wee kpazie agwa maka na nwata anaghi akari ndi muru ya. O nweghi mgbe ukwu ose ji akari onye kuru ya.

Odenigbo: Nsogbu adighi, kama o na-adi mma ka ikuku kue ka ahụ ike okuko; o na-abu agbesi gbaa otule, o muru ako. Oji si na ya enweghi uche, o ga-eji ihe a mere, wee nwee uche. Ihe mere bu n'amaghi m otu m ga-esi dobe onu, wee gwa ya okwu.

(Ugbu a ka Iwunze na Nwandanda ga-abia maka i so ga rio Chief Mberedeogu aririo. Tupu ha ana-anodu ala, oje ozi Chief Mberedeogu ga-abia.)

Ibe: Nna anyi, o bu Chief si ka m bia zie gi ozi.

Odenigbo: Biko, o si na o bu gini?

Ibe: O si ka m bia gwa gi na ndi Oji zuere okuko ha, zitere ozi wee kwue ka agbaghara Oji n'ori a ozuru, kama si dosie ya aka ike na nti.

Odenigbo: Oho, daalu. Gwa ya n'ozu ahụ erugo m nti. Eme-chaa a ga m abia hu ya.

(Ibe ga-apu, ebe Iwunze, Nwandanda, Odenigbo na Ugboaku ga-ebido kowa obi anuri ha nwere na etu ha ga-eji ga-kelee Chief Mberedeogu.)

Odenigbo: O nwerenoo otu nro m roro n'abili boro unyahu. Ya bu nro riri m onu.

Nwandanda: Kedu mgbe i jiri gho o ro nro?

Odenigbo:

Ọ bughị nke etu ahụ. Unu ma ihe mere? O rue n'ututu taata, otu nwoke yi ụdi ekike m n'ahubeghi wee bia ebe a. Nwoke a jiri ihe di ka enyo wee kpudo na egedege iru ya nke mere o jiri di ka o nwere anya anọ.

Nwandanda:

Iwunze:

Odenigbo:

Ọ si na ya si ebee?
I chere na ọ bughị ndi mmuo?

E cheghị m n'ọbu ndi mmuo maka ọ na-asi n'ọbu Court Clerk zitere ya. Kama otu ihe mere bu na ọ na-ekwu n'imi n'imi. Nke ka nke bu na ọ nweghi mkpuru ukwu. *no feet*

Ugbokwu:

Ọ kwa ihe anyi huru. Ofoduru nwa obere ihe ka anyi meripu oso. Ozigbo ọ biara, o weputa akwukwo nke ọ si na Onyema dere.

Nwandanda:

Iwunze:

Odenigbo:

*am i telling you
not to tell
anyone,*

Ekwukwala ihe a! *Don't say*

Ihe a, ọ bu n'ihe, ka ọ bu na nro? *real or dream*

A na m agwa gi agwala mmadu? Ọ si n'ihe akwukwo ahụ na-ekwu bu na Onyema na Egondụ ejekotala n'ala Bekee. *m ed*

Nwandanda:

Odenigbo:

Ọ bu ka osiri me?

Lee ya bu akwukwo. O kwuru n'ime ya n'Egondụ gbara oso gbagara be Chief Nwosu nke Umudara, bu ebe ọ noro wee dunye ya nwa D.C. n'oge nwa D.C. na-ana wee choo ka ndi obodo ahụ dunye ya otu nwa agboghọ ọ ga-azuru ha.

(Nwandanda ga-ebili oto, gbaba egwu iji kelee ala nna ha bu onye na-edu umuaka (a.)

Odenigbo:

Eri oge ahụ, añuri wee bido na-egbu m ka mmanya. Ihe mere bu n'anyi ga aga hu Chief Nwosu ahụ, kelee ya di ka Onyema siri kwue.

Iwunze:

Echi anyi ga-aga.

Odenigbo:

O di mma otu a. Obi anuri ozọ m
nwere wee buru n'aru di ha abuo *both well*
mma.

Nwandanda:

Kedu aha obodo nke o no na ya anọ?

Odenigbo:

O bu otu obodo ka o bu abuo? O si na
ha na-aga obodo di iche iche. O si na
ha agaala Yosinkam, Yoshikaya,
London, na Holintin.

Nwandanda:

Ezi okwu! Echi a ga m aputa ka anyi
gaa jee hu Chief Nwosu.

Emume Asato

NKEJI MBU

(*N'uno Chief Nwosu*)

(*Chief Nwosu ga-anọ n'obi nwute site n'akwukwo Egondụ detaara ya, wee na ekele ya na-akoro ya ihe banyere ndu ya n'ala Bekee. Ekemma ga-abiakwa na-egosi obi nwute ya, na-akwa akwa alili nke ha ji egosi n'oburu na ha maara, n'obu Chinyere nwa ha ka ha gaara i kponye nwa D.C. Mgbe ha no n'obi nwute a, ndi Ichie ga-abata.*)

Onye Ozo:

O dikwa mma?

Chief Nwosu:

Ndi ichie nnoonu. O bu m ziri unu bia.

Onye Ozo:

O dikwa mma?

Chief Nwosu:

Nke a bu akwukwo Egondụ si ala Bekee wee zite.

(*Okwu a ga-agbagwoju ichie na ozo anya nke ojoo.*)

Onye Ichie:

Biko, bidogodu n'isi. I si na ginị mere?

Chief Nwosu:

Anyi natara akwukwo si n'aka Egondụ nke o na-ekwu n'ime ya na ya ahula Onyema nwanne ya n'ala Bekee. O kwukwara na mgbe oge nnata ha rubere, na ya ga-ana obodo ha bu Umuokpara tupu ya a na-erute ebe a.

Ekemma:

(*Iru Ekemma ga-egosi nnukwu obi iru uju.*)

Chief Nwosu:

Ichie, o bukwa ihe anyi na-anu o ...
Ihe a mere egosila m n'uwa a anyi no n'ime ya di omimi. A ga-asị na anyi maara, o bughị Chinyere nwa m ka anyi gaara iziga? Em ... ya diba.

(*Mgbe ha no n'ime okwu a, Odenigbo, Iwunze na Nwandanda ga-eburu mmanya wee bia, wee kowaa ndi ha bu.*)

Nwandanda:

Nna anyi, anyi natara ozi na o bu be gi

Chief Nwosu:

Nwandanda:

Onye Ichie:

Nwandanda:

Iwunze:

Odenigbo:

ka Egondụ nwa anyị gbanatara n'ime onwa ole na ole gara aga, o jiri ghoọ onye a na-achọ achọ.

Ọ bụ ka omere.

Anyị ghotara na ọ bụ gi bụ onye kponyere ya nwa D.C.

Anyị anatago otu omalicha akwukwo o si ala Bekee wee zite.

Ọ dị mma. Ihe mere bụ na o jughị anyị ezigbo afo etu nwatakiri di otu ahụ ga-iji gbanata be onye Chief di ka gi, kama icho uzọ wee kpoghachi ya azu ebe o siri bịa, i wee duru ya dunye nwa D.C. na-ana ezumike nka. Anyị e nweghi onu okwu o bula rue n'anyị ejiri anya anyị hu Egondụ ozo.

Nna anyi, nwa Amadi n'amaghi okwu si na onye mbu kwuru okwu e kwugo ihe ya gara ikwu. Ọ bụ otu ihe ahụ. Ihe adanne m kwuru, ka munwa bụ Iwunze na-ekwu. Etu obula o siri di, anyi biara ka anyi kelee gi di ka Egondụ siri de n'ime akwukwo o zitere anyi. Ihe ozo bụ na Chineke mee ebere, ihe a nile o dere buru ezi okwu, i mara na o ga-adiri anyi nile mma; uzọ anyi na unu a buru uzọ mmiri ma o dighi otu ahụ, i mara n'Egondụ bụ n'aka gi ka onoriri.

Biko, Chief ewekwala iwe n'okwu nile ndi a. Ọ bụ ka ya bụ nwatakiri siri buru ezigbo nwa butere nke a.

Lee, nke a bụ mmanya anyi jiri wee kuchi aka maka anaghi agba aka ahụ nwata eze.

(Chief Nwosu ga-ekere ha, wee kpo Ibe ka okebe mmanya.)

Chief Nwosu:

Nnoṣu. Nnoṣu. Biko, a ga m asi na o gbara m gharị n'udi etu unu siri dobe onu n'okwu a gbasara Egondụ. Kama unu ga-enyebe m ekele, etu m siri zipu ya ozuzu, o wee buru itaba m uta. Etu obula o siri di, ihe anyi ga na-ekpe ekpere ya bu ka ^{all been}ugba dikwa ka isi ya. Ka anyi rioba ka Chineke megodu ebere ka nwatakirị a jiri ndu nata.

Ekemma:

Ndi be anyi nnoṣu. Ezi okwu m nile, n'oge anyi na-ezipu Egondụ, o nweghi ihe ojoo obula anyi bu n'obi. Anyi gaara izipu ada anyi bu Chinyere ma ana-asi n'onye otu anya ji isi ugwo. Nani otu nwa ahụ ka anyi ji. Ya bu, mmadu ewela iwe.

*one-eyed person
owes a debt to the head*

Odenigbo:

brought about
Ka anyi rapu utu nkwi, nubagodu ihe nkwi gbatara. Ndi kwuru okwu si n'ehi enweghi odudu, o bu chi ya na-achuru ya ijiji. O nweghi onye maara echi. Ya bu ka anyi kwusi ichekwa oke echiche banyere umuaka ndi a Onyema na Egondụ, maka na chi nwa ogbenye na-edu ya.

(Ndi a nile ga-ana ma ha nuchaa mmanya Odenigbo butere)

NKEJI ABUO

(N'uno Odenigbo)

(Ugboaku ga-ano na-akwa uwa ya. O ga-ano n'ime onodu ahu mgbe nwanne ya nwanyi bu Ugodie ga-erute, hu ya ebe o no na-ebe akwa.)

Ugodie:

A gwala m gi, ka i kwusi igbukwa onwe gi, na nkiti. Otu ihe i ga-asi na m gwara gi, bu ka i were okwute tinye n'obi. Wepu obi gi n'ebe Onyema na

Ugboaku:

Egondụ nọ.

Ihe ihe a ji e gbu m mgbu n'obi nke ojoọ bu na Oji nwa m ka a gara iziga, m wee ju. Anyi ga-eweziri Onyema di ka onye amuma, butere o jiri weputa onwe ya wec sobe nwa D.C.?

Kama n'ihe mere bu na ekwebeghi m n'ihe a nile a si na-edere n'akwukwo nwere nke bu ezi okwu. Akwukwo o nwere nke bu ezi okwu? Akwukwo o na-ekwu okwu?

Ugodie:

Ihe i ga-aghota bu n'anyi ga elebe anya, ka anyi hugodu n'ezie, na siri siri siri nile ndi a bu ezi okwu.

Ugboaku:

I chere na m nwere ike diri ndu wee na-ekiri Onyema ebe o ghorọ oke ozu n'obodo a, wee na-ekirikwa Egondụ, ebe o ghorọ dibia Bekee, ebe O ji mwa m ga-anọ na-ete nkwi?

Ugodie:

O nweghi ihe anya huru gbaba obara. Anyi ga-anọ ndu hu ihe obula ga-adaputa.

(Ugbu a Iwunze, ndi ichie, Nwandanda ga-erute. Ozigbo ha na-atu ukwu, ekwe ga-ada.)

Onye Ichie:

Ndi be anyi, unu ahugo n'ekwe adaala, nke n'onwekwaghi ihe jizi nkita onwu. Taata ka anyi ga-amata ezi okwu di n'ime ihe a na-ekwu eri oge.

Odenigbo:

Ihe mere bu anyi rue n'ama, ebe o bu na Court Clerk agabago maka izute Onyema na Egondụ, ihe anyi huziri, anyi ewere. O buru ozu ha ka e butara anyi ahụ.

Iwunze:

Ngwanu, ka anyi gaba agaba, ka anyi ghara i no na nticha ute, chi efoo.

(Ha nile ga-ebili, wee gaba n'ama obodo ha.)

NKEJI ATỌ

(N'ogige ogbako ndi Umuokpara.)

(Ndi obodo, bidọ n'umuaka, rue n'okenye ga na-abata na ya bu ogige, nke akwadochara nke oma. Odenigbo na ndi be ya ga-erutekwa: E mechaa Chief Mberedeogu na ndi nke ya ga-erute. Ndi egwu ga-anokwa na-eti egwu.)

Chief Mberedeogu: Ndi be anyi mma mma nu. Nuanu! Rienu! Em, ya bu ubochi akara aka, e ruela. Court Clerk a gabala n'ikpere mmiri maka i zute Onyema na Egondụ.

(Mgbe o na-ekwu nke a, Court Clerk ga-abia, gwa ha n'Onyema na Egondụ erutela n'ikpere mmiri, na ha so ya n'azu ya ugbu a. Ozigbo ahu, lekwa Onyema na Egondụ, ebe ha no n'udi ekike ndi Bekee. Uzu ga-atu elu na ala. Mmadu nile ga na-acho iti ha obi na ikwe ha n'aka. Egwu ga na-adakwa ihe o datara. Court Clerk ga-egbokwa uzu, wee gwa ndi obodo ka ha gee nti, i nuru ihe akwukwo nwa D.C. zitere na-ekwu.)

**Court Clerk
William:**

Nke a bu akwukwo nke nwa D.C. nabagoro ezumike nka zitere. 'Obi toro m uto ime ka unu mata, na Onyema na Egondụ enwetala ozuzu ha n'isi njedebe. Onyema ga-anochizi anya m di ka onye isi ochichi obodo unu, bu nwa D.C. Egondụ aburula onye chizuru echizu di ka dibia Bekee. O gaghi ete aka mgbe o ga-emepe ulo ogwu n'obodo unu. N'ime afo a n'abia, ka m ga-erute obodo unu, i hu

qualified

etu unu si aga n'iru. Ekele diri unu nile.'

(Ndi obodo ga-aji obi anuri wee kua aka maka iyi gosi etu obi ha siri di. A ga-ahukwa Egondu ebe o no wee na-edozicha umu obere umuaka no na ya bu ogbako, na-enyekwa ha ihe onyinye di iche iche di ka achicha Bekee.)

Onyema:

Ndi be anyi e kelee m unu. Obi di m utu ihukwa unu iru n'iru ozo. Ezi okwu, a maghi m n'ihe nwere ike di etu o di taata n'ebe m no, n'ih n'ubochi m na-arapu Umukpara, ihe a gwara m bu na n'onwere ibu nwa D.C. achoro ka m bue. Etu obula o siri di, o wee dizia ka i no na nkute utaba wee banye nodu ji.

E mechara m wee gaa mba di iche iche, di ka Washington, Yorkshire, London, Ireland na otutu obodo ndi ozo unu na-anubeghi. Ebe mu na Egondu noro wee zute bu na Yorkshire. Ubochi ahụ, o di egwu maka na o nweghi anyi abuo rogoro nro nke i hukwa ozo na ndu n'uwa a, ma ya buru nke i hu n'ala Bekee.

Ugbu a m buzi nwa D.C. obodo anyi, a na m ekwe nkwa i hu na m na-
look after echedota ndu na uba nke onye obula.

O buru na Chief Nwosu maara n'ubochi gaara i di otu a, o gaara izipu ada ya, ma n'omaghi. Etu obula o siri di, ekele diri Chineke n'olu ebube a o luru n'ebe anyi no. Ndewonu.

(Onye obula ga-esonye n'igba egwu. Odenigbo ga-emeru aru n'ukwu mgbe o

gbakatarara egwu. Egondụ ga-ejikwa oso wee ga mee ya ogwu.

A ga-ahukwa Onyema na Egondụ ebe ha na-ebunye Oji akpa ebe o ga-esi chiputa ezigbo uwe o ga-^{Small time}iji bia na ya bu ogbako n'ike na ihe Oji yi di ajo nkirika. A ga-emechakwaa hu ya ebe o yi uwe ohuru ahu.)

Chief Mberedeogu: Ndi be anyi, ya bu kporokpoto a gbaala n'iru ehi. Onye obula e jigoro anya ya wee hu ya bu ihe anyi na-anu na nti eri nwa mgbe gara aga. Ekele diri Chineke. Otu nkwa m na-ekwe D.C. Onyema bu na mu na ndi obodo m nile ga-enwe nsopuru na irube isi n'enweghi ntu^{Resistance}pon'ebe onu. O nweghi nke mmadu obula i mebere ya dibia unu a na-ewuru ji mbana, maka na-asi n'azu a maara onye gburu, a naghị atu ofe. Etu anyi si were nwa D.C. nara ana, bu etu anyi ga-esi nara D.C. Onyema. E kelee m unu.

Odenigbo: Ndi be anyi mma mma nu. Rienu! Nuanu! Muanu! Zuanu! Enweghi m onu okwu. Nani ihe m maara bu n'onye chi ya na-egbubeghi a naghị anwunyū anya. Nke ka nke bu na-ekwuru n'oburu n'onwu egbughi ji e jiri chua aja, o mechaa o puo ome. O bu ihe mere n'ebe Onyema na Egondụ no. O buru na-agbasaa, onye obula rute be m. Ndewonu.

(Egwu ga na-adakwa. Onye obula ana-agba etu o mutara rue n'ike agwu ya. Mgbe ahu, a ga-ama okwa na Onyema na Egondụ ga-ana maka izuru ike.)

NGWUCHA YA

